

Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje
Višja strokovna šola Celje

DIPLOMSKO DELO
Petra POGRAJC

Celje, september 2022

Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje

Višja strokovna šola

Upravna enota Domžale

Ljubljanska cesta 69

1230 Domžale

Diplomsko delo
v višjem strokovnem izobraževalnem programu Hortikultura
**Analiza prepoznavnosti ekoloških kmetij v občini
Zagorje ob Savi**

Kandidatka: Petra Pograjc

Mentor predavatelj: Andreja Gerčer, univ. dipl. inž. agr.

Mentor v podjetju: Anica Prelovšek, dipl. upr. org.

Celje, september 2022

Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje
Višja strokovna šola
Ljubljanska cesta 97
3000 Celje
www.hvu.si
referat@hvu.si

Številka: H -155
Datum: 18. 2. 2022

Študijska komisija Višje strokovne šole je preučila predlog teme in naslova diplomskega dela, ki ga je predložila

Petra POGRAJC z vpisno številko **13040201082**,

študentka višješolskega strokovnega programa **Hortikultura**.

Komisija ugotavlja, da je tema diplomskega dela s predmetnega področja **Trajnostni razvoj z izbranimi poglavji biologije**.

SKLEPI ŠTUDIJSKE KOMISIJE

1. Odobri se predlog teme diplomskega dela.
2. Odobri se naslov diplomskega dela:

ANALIZA PREPOZNAVNOSTI EKOLOŠKIH KMETIJ V OBČINI ZAGORJE OB SAVI

3. Imenujeta se mentorja:

mentor predavatelj:
mentor v podjetju:

Andreja Gerčer, univ. dipl. inž. agr.
Prelovšek Anica, dipl. upr. org.

Diplomsko delo izdelajte v skladu s "Pravilnikom o izdelavi diplomskega dela in diplomskega izpita" ter ga oddajte v referatu šole.

Andreja Gerčer, univ. dipl. inž. agr.,
predsednica študijske komisije

Nada Reberšek Natek, univ. dipl. inž. agr.,
ravnateljica

Izjava o avtorstvu diplomskega dela

Podpisana **Petra Pograjc**

z vpisno številko **13040201082**

sem avtorica diplomskega dela z naslovom:

Analiza prepoznavnosti ekoloških kmetij v občini Zagorje ob Savi

S svojim podpisom zagotavljam, da:

sem diplomsko delo izdelala samostojno pod mentorstvom:

Andreja Gerčer, univ. dipl. inž. agr.

in pod mentorstvom v podjetju:

Anica Prelovšek, dipl. upr. org.

V Celju, dne _____ Podpis avtorice: _____

Zahvala

Zahvaljujem se svoji mentorici Andreji Gerčer, univ. dipl. inž. agr. za strokovno svetovanje, potrpežljivost in spodbude pri pisanju.

Hvala vsem občanom občine Zagorje ob Savi, ki ste izpolnili anketo, in ekološkim kmetom, ki ste se odzvali in tako doprinesli svoj velik delež k nastanku tega diplomskega dela.

Hvala tudi mentorici v podjetju Anici Prelovšek, dipl. upr. org.

Hvala lektorici Sergeji Jekl, prof. slov in soc.

Hvala Tjaši Ogrizek, prof. za tehnični pregled diplomskega dela.

Izvleček

V diplomski nalogi je bila najprej povzeta zgodovina ekološkega kmetijstva v svetu in pri nas. Nato je bilo raziskano, kakšno je poznavanje ekološkega kmetijstva v občini Zagorje ob Savi in poznavanje ekoloških kmetij naše občine med občani. Raziskano je bilo, kako pogosto se ekološke kmetije občine Zagorje ob Savi pojavljajo v medijih. Pridobljeno je bilo mnenje ekoloških kmetov o stanju ekološkega kmetijstva v Sloveniji in v naši občini. Anketirani so bili občani občine Zagorje ob Savi. Poizvedeno je bilo ali poznajo glavne termine ekološkega kmetijstva, ali kupujejo ekološke proizvode, ali poznajo ekološke kmetije v naši občini, ali kupujejo njihove izdelke. Z intervjujem je bilo od ekoloških kmetov poizvedeno, zakaj in kdaj so se odločili za ekološko kmetovanje, kako se je situacija ekološkega kmetijstva spreminjala skozi čas, ali so njihovi kupci lokalni, ali je po njihovih izdelkih dovolj povpraševanja. Ugotovljeno je bilo, da manj kot 50% anketiranih občanov pozna vsaj eno ekološko kmetijo v naši občini, da se kmetje večinoma ne soočajo s problemom premalo povpraševanja po njihovih izdelkih, ter da sta najbolj prepoznani ekološki kmetiji res Biodinamična sirarna Sešlar in Kmetija Kos »Z Razborca«.

Ključne besede

Ekološko kmetijstvo

Ekološke kmetije Občine Zagorje ob Savi

Abstract

In our thesis it was summarized what is the history of organic farming worldwide and in our country. It was researched about familiarity of organic farming in municipality of Zagorje ob Savi. We were interested in the knowledge of our citizens about that topic. The media was examined to see how often do our organic farms appear there. We were also interested in hearing opinions of organic farmers about situation of organic farming in our area. With survey citizens of our municipality were questioned about their knowledge about organic farming, if they buy such products, if they know about organic farms in our municipality, if they buy their products. Organic farmers were interviewed about their decision to become organic farmers, what is their view on organic farming through time, are their customers local, do they have enough customers. It was found out that less than 50% of interviewees know at least one organic farm in our municipality, that organic farmers are not lacking customers and that two most known organic farms are indeed Biodinamična sirarna Sešlar and Kmetija Kos »Z Razborca«.

Key words

Organic farming

Organic farms in municipality of Zagorje ob Savi

Kazalo vsebine

Kazalo vsebine.....	VII
Kazalo grafov	VIII
Kazalo slik	VIII
1 Uvod	1
2 Namen in cilji	2
3 Raziskovalne hipoteze	3
4 Pregled dosedanjih raziskav in objav	4
4.1 Zgodovina ekološkega kmetijstva	4
4.2 Ekološko kmetovanje.....	5
4.3 Ekološke kmetije v občini Zagorje ob Savi	7
4.3.1 Biodinamična sirarna Sešlar	7
4.3.2 Ekološka kmetija Pr' Prlogar – Joži Ceglar	8
4.3.3 Ekološka kmetija Globokar Pr' Jurjevec – Marta in Ivo Globokar	8
4.3.4 Ekološka kmetija Pri Lazarji – Jože Zajc	8
4.3.5 Kranjc Polona	9
4.3.6 Ekološka kmetija Pr' Hribari – Podbregar Franci in Janja	9
4.3.7 Ekološka kmetija Podmiljšak – Alojz Podmiljšak	9
4.3.8 Ekološka kmetija Pr' Matčk – Pokorn Alenka.....	9
4.3.9 Ekološka kmetija Majur – Strmljan.....	9
4.3.10 Ekološka kmetija Pr' Žohari – Vozelj Franc	10
4.3.11 Kmetija Pr' Jošnk – Vrtačnik Ana in Zdravko.....	10
4.3.12 Kmetija Kos »Z Razborca«	10
5 Raziskovalne metode.....	12
5.1 Anketa.....	12
5.2 Intervju.....	12
6 Rezultati in razprava.....	14
6.1 Anketa.....	14
6.1.1 Poznavanje ekološkega kmetijstva	22
6.1.2 Kupovanje ekoloških živil.....	22
6.1.3 Poznavanje ekoloških kmetij občine Zagorje ob Savi.....	23
6.2 Intervju.....	24
7 Zaključek	27
8 Viri in literatura	29
9 Priloge	32

Kazalo grafov

Graf 1: Število ekoloških kmetij v Sloveniji v obdobju 2014 – 2020	5
Graf 2: Status anketirancev	12
Graf 3: Ali ste seznanjeni s terminom ekološko kmetovanje?	14
Graf 4: Kaj pomeni ekološko	14
Graf 5: Ali so oznake eko, bio in organsko sopomenke?	15
Graf 6: Ali poznate funkcijo ekološkega certifikata?	15
Graf 7: Ali zaupate oznakam eko, bio na izdelkih?	16
Graf 8: Ali kupujete ekološke pridelke/izdelke?	16
Graf 9: Ali vam je pomembno, da kupujete ekološke izdelke/pridelke?	17
Graf 10: Kje kupujete takšne izdelke/pridelke?	17
Graf 11: Katere od naštetih ekoloških kmetij v naši občini poznate?	18
Graf 12: Od katerih naštetih ekoloških kmetij ste že kdaj kupili/kupujete pridelke/izdelke?	19
Graf 13: Če ste že kdaj pri kateri od ekoloških kmetij v naši občini kupili pridelke/izdelke, katere pridelke/izdelke ste kupili	20
Graf 14: V kolikor ste že kdaj kupili pridelke/izdelke na kateri od ekoloških kmetij v naši občini, kako zadovoljni ste bili s kupljenim	21
Graf 15: Ali imate v prihodnosti namen kupovati pridelke/izdelke na ekoloških kmetijah v naši občini?	21

Kazalo slik

Slika 1: Nacionalni zaščitni znak »ekološki«	6
Slika 2: Uradni znak Evropske unije za ekološka živila	6
Slika 3: Znak BIO	6
Slika 4: BIODAR	7

1 Uvod

Ekološko kmetijstvo je način kmetovanja, ki čim manj obremenjuje okolje, hkrati pa je zmožno pridelati zadostno količino kakovostne hrane. Začelo se je razvijati sočasno s prvo uporabo kemičnih sredstev v kmetijstvu, kot odgovor na takšne prakse. S čedalje večjo medijsko pozornostjo o trajnostnemu razvoju in segrevanju našega planeta se povečuje tudi zanimanje ljudi za ekološko kmetijstvo, saj se ti dve tematiki velikokrat povezujeta.

V tej diplomski nalogi smo povzeli zgodovino ekološkega kmetijstva v svetu in v Sloveniji. Predstavili smo pomen in postopek pridobivanja ekološkega certifikata. Na spletu smo preverili prepoznavnost dvanajstih ekoloških kmetij občine Zagorje ob Savi. Z anketo smo preverili prepoznavnost teh kmetij med občani občine Zagorje ob Savi. Z vprašalnikom za ekološke kmete – intervjujem smo poizvedeli, kakšna je situacija posamezne ekološke kmetije glede prepoznavnosti med občani. Nato smo vse pridobljene podatke analizirali.

2 Namen in cilji

Zanimalo nas je, kakšno je dejansko stanje poznavanja osnovnih pojmov ekološkega kmetijstva med občani občine Zagorje ob Savi, ali se čedalje več medijske pozornosti tem temam povezuje tudi z več nakupov takšne hrane, ali občani občine Zagorje ob Savi poznajo ekološke kmetije te občine ter ali se poslužujejo kupovanja hrane na teh kmetijah. Na ta vprašanja so občani odgovarjali v anketi, sočasno pa smo jih ozaveščali o ekološkem kmetijstvu in o ekoloških kmetijah v naši občini. Želeli smo izvedeti tudi, kakšno je stanje na ekoloških kmetijah glede prodaje njihovih izdelkov, ali so kupci lokalni, ali je povpraševanje po njihovih izdelkih zadostno. Želeli smo izvedeti tudi, kakšna je prepoznavnost ekoloških kmetij naše občine v medijih.

3 Raziskovalne hipoteze

Hipoteza 1: Več kot 50% anketiranih občanov občine Zagorje ob Savi pozna vsaj eno ekološko kmetijo v občini Zagorje ob Savi.

To hipotezo smo potrdili oz. ovrgli s pomočjo ankete, s katero smo anketirali občane Občine Zagorje ob Savi.

Hipoteza 2: V občini Zagorje ob Savi imajo ekološki kmetje problem, in sicer premalo povpraševanja po njihovih izdelkih.

To hipotezo smo potrdili oz. zavrgli s pomočjo intervjuja ekoloških kmetov in z anketiranjem občanov.

Hipoteza 3: Najbolj prepoznani ekološki kmetiji v Občini Zagorje ob Savi sta Biodinamična sirarna Sešlar in Kmetija Kos »Z Razborca«.

To hipotezo smo potrdili oz. ovrgli s pomočjo ankete, s katero smo anketirali občane Občine Zagorje ob Savi ter z raziskavo pojavljanja teh dveh kmetij v medijih.

4 Pregled dosedanjih raziskav in objav

4.1 Zgodovina ekološkega kmetijstva

Za začetke ekološkega in biodinamičnega kmetijstva sta zaslužna Rudolf Steiner (1861 – 1925) in Sir Albert Howard (1873 – 1947). Rudolf Steiner je v Nemčiji leta 1924 predstavil koncepte kmetovanja po biodinamični metodi (povz. Po Bavec, 2001, 11), Sir Albert Howard pa je leta 1940 v svojem delu *War to the Soil* utemeljil ekološko kmetijstvo (t.i. organic farming). Zagovarjal je pomembnost ohranjanja rodovitnosti zemlje.

(<https://www.jstor.org/stable/44490474>)

Prve standarde ekološkega kmetijstva so v tridesetih letih 19. stoletja predstavili v kooperativi Demeter, ki so bila bolj priporočila kot prepovedi in so nastajali skupaj v sodelovanju s pridelovalci. (Schmid, 2007; povz. Po Trendi in perspektive ekološkega kmetijstva s poudarkom na Sloveniji in Slovenski Istri, 2012, 45). *“Leta 1972 je bila ustanovljena Mednarodna zveza gibanj za ekološko kmetijstvo (IFOAM), ki je povezovala ekološke pridelovalce pod enotno okrilje, leta 1982 pa so bili sprejeti Temeljni standardi za ekološko kmetijstvo in predelavo živil, Danes IFOAM šteje okoli 800 članic iz več kot stotih držav.”* (Bavec in Bavec, 2007; cit. Po Trendi in perspektive ekološkega kmetijstva s poudarkom na Sloveniji in Slovenski Istri, 2012, 57). Pravne podlage za ekološko kmetijstvo v EU so bile urejene leta 1991 z Uredbo EGS/2092/91. Z uveljavitvijo te uredbe se je spremenila tudi kontrola, ki je niso izvajala več združenja ekoloških kmetov, temveč neodvisne in akreditirane kontrolne organizacije (Bavec in Bavec, 2007; cit. po Trendi in perspektive ekološkega kmetijstva s poudarkom na Sloveniji in slovenski Istri, 2012, 45). Danes kontrolo izvajajo naslednje imenovane nadzorne organizacije:

- Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu
- Inštitut za kontrolo in certificiranje Univerze v Mariboru
- Bureau Veritas d.o.o.
- TÜV SÜD Sava

(<https://www.gov.si teme/ekoloska-pridelava/>)

V Sloveniji se je ekološko kmetijstvo začelo v drugi polovici osemdesetih let v Pomurju, in sicer s pridelovanjem po biodinamični metodi. Od leta 1992 deluje društvo Ajda, ki se zavzema za širjenje biodinamične metode kmetovanja. V devetdesetih letih se je začelo ozaveščanje o ekološkem kmetijstvu tako v Sloveniji kot po celem svetu: večja ponudba ekoloških izdelkov na trgu, več strokovnih člankov in predavanj na temo ekološkega kmetijstva. Hkrati je tudi naraščalo število ekoloških kmetij in število društev ter združenj (Združenje ekoloških kmetov osrednje Slovenije, Združenje za ekološko kmetovanje severovzhodne Slovenije, Združenje ekoloških kmetov Obale, Združenje ekoloških kmetov Gorenjske, Združenje za ekološko kmetovanje “Zdravo življenje” iz Lukovice, Združenje pridelovalcev in predelovalcev “Deteljica”, Združenje za ekološko kmetovanje severne Primorske, Združenje za ekološko kmetovanje Dolenjske, Posavja in Bele krajine), ki so se povezali v Zvezo združenj ekoloških kmetov Slovenije in ustanovili blagovno znamko Biodar. Leta 1999 je bilo v kontrolo pri Oddelku za kontrolo ekološkega kmetijstva pri Kmetijskem zavodu Maribor vključenih 320 kmetij (2400 ha obdelovalnih površin). (povz. po Bavec 2001, 13-15).

V spodnji tabeli lahko preberemo, kako se je število ekoloških kmetij spreminjalo v letih 2014 – 2020.

Graf 1: Število ekoloških kmetij v Sloveniji v obdobju 2014 – 2020

Vir: www.stat.si, 7.4.2022

Finančne podpore ekološkemu kmetijstvu so se prvič pojavile leta 1987 na Danskem od leta 2007 naprej pa so urejene po vsej EU znotraj programov za razvoj podeželja (nacionalnih in regionalnih) financirane pa so s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Najmanjši znesek v celotni EU znaša 150 EUR/ha najvišji pa 600 EUR/ha. (povz. po Podmernik 2012, 48-49).

4.2 Ekološko kmetovanje

Večina ekoloških kmetij v Sloveniji je pred ekološkim kmetovanjem kmetovala intenzivno. Preden so lahko pridobile ekološki certifikat, so morale opraviti fazo prehoda v ekološko kmetovanje. V tem obdobju je kmetija v preusmeritvi, ki traja 2 ali 3 leta, začne pa se po prijavi v kontrolo in certificiranje ekološkega kmetovanja, podpisu pogodbe in opravljenem uvodnem tečaju, ki je priporočljiv. Zaželeno je tudi, da se kmetija včlani v združenje za ekološko kmetovanje. Pridelki imajo v obdobju preusmeritve naslednje statusne:

- 1. leto: konvencionalni pridelki
- 2. in 3. leto: pridelki iz preusmeritve
- po 3 letu: ekološki pridelki

(<http://www.kon-cert.si/postopno-do-ekoloske-pridelave-.html>)

Ekološki certifikat je potrebno pridobiti vsako leto. Certifikat se pridobi po uspešno opravljeni kontroli s strani ene izmed nadzornih organizacij (Inštitut za kontrolo in certificacijo v kmetijstvu in gozdarstvu, Inštitut za kontrolo in certificiranje Univerze v Mariboru, Bureau Veritas d.o.o, TÜV SÜD Sava). Po pridobitvi certifikata je potrebno vse pridelke in živila obvezno označiti z uradnim znakom evropske unije za ekološka živila. Dodatno se lahko živila označi še z drugimi zaščitnimi znaki, ki pa niso obvezni. To so znaki:

- BIO: podeljuje ga Inštitut KON-CERT Maribor in zagotavlja skladnost pridelave, predelave, pakiranja, skladiščenja in transporta ekoloških pridelkov, živil in krmil z veljavnimi predpisi za ekološko kmetovanje.
- Nacionalni zaščitni znak »ekološki«: za uporabo zaščitnega znaka je potrebno oddati vlogo na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, na osnovi veljavnega certifikata.
- BIODAR: znamka, za označevanje živil iz nadzorovane ekološke pridelave za ekološko kmetovanje Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije, katere standardi so strožji od predpisov za ekološko kmetovanje.

(<http://www.kon-cert.si/zascitni-znaki.html>)

Slika 1: Nacionalni zaščitni znak »ekološki«

Vir: <https://www.gov.si teme/ekoloska-pridelava/#group-41042-1>

Slika 2: Uradni znak Evropske unije za ekološka živila

Vir: <https://www.gov.si teme/ekoloska-pridelava/#group-41042-2>

Slika 3: Znak BIO

Vir: http://www.kon-cert.si/slike/Logotipi/BIO_logo.png

Slika 4: BIODAR

Vir: http://www.kon-cert.si/slike/Logotipi/biodar_logo.jpg

4.3 Ekološke kmetije v občini Zagorje ob Savi

V nadaljevanju smo navedli ekološke kmetije občine Zagorje ob Savi, ki smo jih našli na spletnem portalu Združenje ekoloških kmetov ZDRAVO ŽIVLJENJE Lukovica. Pri vsaki kmetiji smo navedli nekaj njenih značilnosti. Nato smo raziskali splet in navedli, kje vse v medijih smo našli dotično kmetijo in katero dejavnost kmetije je medij navedel.

4.3.1 Biodinamična sirarna Sešlar

Z ekološkim kmetijstvom so začeli leta 1999, leta 2006 pa so pridobili tudi blagovno znamko Demeter. Osnovna dejavnost na njihovi kmetiji je reja krav molznic lisaste pasme. Imajo lastno sirarno, kjer pridelujejo trdi sir pod lastno blagovno znamko Demeter Sirarna Sešlar. Na kmetiji prodajajo tudi ekološko skuto in sirotko, sire pa tržijo še v specializiranih trgovinah z ekološko pridelano hrano. V sklopu kmetije upravljajo žago, kjer prodajajo žagan les in lesne sekance.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/63>)

Nudijo tudi vodene ogled kmetije, na katere se je potrebno prijaviti 5 dni pred obiskom. Voden ogled zajema ogled kmetije, poslopja, naprave za biodinamiko, izdelovanje sira, možna so tudi krajša in daljša predavanja, degustacije sirov, skut, sirotk, namazov.

(<https://www.info-slovenija.info/sl/imenik/kmetijske-dejavnosti/ekolosko-kmetijstvo/biodinamicna-kmetija-in-sirarna-seslar-izlake>)

Novembra 2010 je društvo Ajda Domžale začelo s torkovo biodinamično tržnico, ki je delovala do leta 2020. Eden izmed ponudnikov je bila tudi kmetija Sešlar.

(http://arhiv.zazdravje.net/content/NovicePDF/Novicke_SZZ_12_2010_web.pdf)

23. novembra 2011 so sodelovali na uvajalnem ekološkem tečaju, ki je potekal 22. in 23. novembra 2011 na ekoloških, biodinamičnih in na kmetijah v preusmeritvi. Tečaj je pripravil Kmetijsko gospodarski zavod Ljubljana, Oddelek za kmetijsko svetovanje, Izpostava Domžale.

(https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fflj.kgzs.si%2FPo rtals%2F1%2Fuvajalni_eko_2011%2C%252011.11.11.doc&wdOrigin=BROWSELIN K)

Predstavili so se na 43. sejmu Narava-zdravje 2012 pod okriljem Združenja ekoloških kmetov – Zdravo življenje.

(https://issuu.com/jurcek99/docs/oddihgr1_okt_2012)

20. 9. 2014 so se predstavili na 3. prazniku sira na Grajskem trgu in Trgu svobode v Mariboru.

(<https://www.visitmaribor.si/media/3041/letno-porocilo-zavoda-za-turizem-maribor-pohorje-2014.pdf>)

17.12. 2015 so sodelovali z Osnovno šolo Ivana Skvarče v Zagorju, kjer so otroci lahko na samopostrežni malici poskusili njihov mladi in zreli sir.

(<https://www.os-iskvarce.si/2015/12/24/porocilo-4-samopostrezna-malica-17-12-2015/>)

23. 3. 2016 so sodelovali s Srednjo šolo Zagorje, ki je imela svojo stojnico na sejmu Altermed. Na stojnici so imeli na ogled in pokušino lokalno pridelano hrano.

(<https://www.sszagorje.si/2016/03/16/ss-zagorje-na-sejmu-altermed/>)

Imajo tudi Facebook stran, na kateri pa niso dejavni, zadnja objava je bila januarja 2021.

(<https://www.facebook.com/Ekolo%C5%A1ka-Biodinami%C4%8Dna-Kmetija-Se%C5%A1lar-219815335621839/>)

4.3.2 Ekološka kmetija Pr' Prlogar – Joži Ceglar

Kmetija je predstavljena na spletnem portalu Zdravo življenje Lukovica – združenje ekoloških kmetov. V ponudbi imajo kozličke.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/70>)

4.3.3 Ekološka kmetija Globokar Pr' Jurjevec – Marta in Ivo Globokar

Kmetija je predstavljena na spletnem portalu Zdravo življenje Lukovica – združenje ekoloških kmetov. V ponudbi imajo krompir, česen ter goveje meso.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/72>)

5. 4. 2016 so sodelovali z OŠ Ivana Skvarče, kjer so za samopostrežno malico pripravili pečen krompir. Pripravili so tudi predstavitev kmetije v Word dokumentu, v kateri lahko izvemo, da je kmetija stara 240 let in da izdelke prodajajo na domu.

(<https://www.os-iskvarce.si/2016/04/06/porocilo-8-samopostrezna-malica-5-4-2016/>)

4.3.4 Ekološka kmetija Pri Lazarji – Jože Zajc

Kmetija je predstavljena na spletnem portalu Zdravo življenje Lukovica – združenje ekoloških kmetov. V ponudbi imajo govedino, jagnjetino, pšenico, jabolka in hruške.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/90>)

4.3.5 Kranjc Polona

Kmetija je predstavljena na spletnem portalu Zdravo življenje Lukovica – združenje ekoloških kmetov. V ponudbi imajo jagnjetino, sadje, vrtnine, žganje. Prodajajo na kmetiji.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/50>)

4.3.6 Ekološka kmetija Pr' Hribari – Podbregar Franci in Janja

Kmetija je predstavljena na spletnem portalu Zdravo življenje Lukovica – združenje ekoloških kmetov. V ponudbi imajo mleko, sezonsko zelenjavo in sadje, goveje meso ter kunce. Na njihovem posestvu se nahaja preko 200 let stara kašča.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/39>)

4.3.7 Ekološka kmetija Podmiljšak – Alojz Podmiljšak

Kmetija je predstavljena na spletnem portalu Zdravo življenje Lukovica – združenje ekoloških kmetov. V ponudbi imajo teletino, mlado govedo ter orehe.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/66>)

4.3.8 Ekološka kmetija Pr' Matčk – Pokorn Alenka

Kmetija je predstavljena na spletnem portalu Zdravo življenje Lukovica – združenje ekoloških kmetov. V ponudbi imajo teleta za pitanje, breje telice, goveda za zakol, koze. Prodajajo na kmetiji.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/36>)

Alenka Pokorn je bila del nadzornega odbora Združenja ekoloških kmetov Zdravo življenje v mandatnem obdobju 2003-2007.

(09_2009_zbornik_10_obletnica.pdf (izara.si))

11. 5. 2010 je bilo na spletni strani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije objavljeno vabilo na eko tečaj. Ekološka kmetija je sodelovala na nadaljevalnem ekološkem tečaju *Odpravljanje problemov travne ruše v ekološkem kmetijstvu*. Udeleženci tečaja so si na njihovi kmetiji lahko ogledali primer travne ruše.

(<https://lj.kgzs.si/dogodki-in-izobrazevanja-arhiv/ArtMID/1349/ArticleID/243>)

4.3.9 Ekološka kmetija Majur – Strmljan

Kmetija se ukvarja z rejo krav dojilj. V ponudbi imajo ekološko goveje meso, jabolka, orehe ter hruške.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/69>)

4.3.10 Ekološka kmetija Pr' Žohari – Vozelj Franc

Ekološko kmetujejo od leta 2001. Ukvarjajo se z rejo krav dojlj. Nudijo ekološko goveje meso, jabolka, orehe ter hruške.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/73>)

4.3.11 Kmetija Pr' Jošnk – Vrtačnik Ana in Zdravko

Ekološko so začeli kmetovati leta 2004. V ponudbi imajo sezonsko zelenjavo (vse sadike vzgojijo sami, delno tudi semena) in sadje, goveje meso, kokošja jajca in kozličke burske pasme. Z rednimi kupci se že v začetku leta dogovorijo o njihovih željah po pridelkih.

(<http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/71>)

4.3.12 Kmetija Kos »Z Razborca«

“Kmetija Z Razborca ima bogato zgodovino, kar kažejo letnice na hlevu (1471) in dvanajst okenskem topolarju (1805). V teh letih je bila kmetija konjušnica gradu Gamberk in je z leti svoj razvoj usmerjala predvsem v pridelavo mleka. Z letom 2005 je dobila mladega prevzemnika Aleša, ki se je z ženo Ksenjo in tremi otroki (Benjamin, Eva, Aleš) začel zavedati pomena ekološkega kmetovanja in pretežne samooskrbe kmetije.” V ponudbi imajo sezonsko zelenjavo in sadje, polbeli in pirin kruh, pšenične in pirine široke ter jušne rezance, pirino in pšenično pecivo, potice, vloženo zelenjavo, meso drobnice, kokošja jajca, kozje mleko, kozličke ter goveje meso. Leta 2012 so pričeli s partnerskim kmetijstvom. To je odnos med stranko in kmetijo, pri kateri se stranka zaveže, da bo tedensko odkupila določeno količino sezonske zelenjave, kmetija pa, da bo zelenjavo pridelala. Kmet tako lažje načrtuje in izvaja pridelavo, stranka pa ima zagotovljeno svežo lokalno pridelano hrano.

(<https://www.zdruzenje-zekzz.si/node/64>)

5. 9. 2011 je bil na portalu 24ur.com objavljen članek o njihovem sodelovanju v programu Pridelano doma. Z naročilom v sistem dostave zabojčkov na dom so se stranke lahko naročile prek elektronske pošte.

(<https://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/pridelano-doma-oskrbuje-in-navdusuje-potrosnike.html>)

7. 8. 2013 je bil na spletni strani časopisa DELO objavljen članek o kmetiji Kos. V članku so omenjeni njihovi začetki in ponudba. Omejeno je, da kmetija z zelenjavo preskrbuje trboveljski in zagorski vrtec ter številne posameznike, predvsem iz Domžal in Ljubljane, ki po spletu naročajo zabojčke sezonske zelenjave. Na teden pripravijo več kot 60 takšnih zabojčkov, spečejo 40 hlebcev kruha ob delavnikih, ob sobotah pa 200. Kruh prodajajo v izlaški trgovini. Julija 2013 so organizirali prvo osmico po vzoru primorskih kmetij, na kateri so (med drugimi ansambel Orlek) snemali videospot. V članku je omenjeno tudi to, da je kmetija samooskrbna z izjemo soli, sladkorja in olja.

(<https://old.delo.si/druzba/panorama/kdor-ima-zemljo-naj-dela-na-njej-drugi-pa-v-sluzbo.html>)

Februarja 2014 so se predstavili v intervjuju na YouTube kanalu Ekologičen Si.

(https://www.youtube.com/watch?v=E-vZge_JASY)

8. 7. 2015 so na spletni strani Krajevne skupnost Izlake objavili zahvalo sponzorjem miklavževanja, med katerimi je bila tudi kmetija Kos.

(<https://www.izlake.si/zahvala-sponzorjem-miklavzevanja/>)

22. 1. 2016 so sodelovali z OŠ Ivana Skvarče. Za njihovo 5. samopostrežno malico so pripravili 60 kg kruha, orehovo in metino potico, jabolčni sok in kis, vloženo sadje in zelenjavo, suhomesne izdelke, česen in ričkovo olje.

(<http://www.os-iskvarce.si/2016/01/25/porocilo-5-samopostrezna-malica-petek-22-januar-2016/>)

1. 6. 2016 so na spletni strani *nasasuperhrana.si* objavili članek o partnerskem kmetijstvu, ki v Sloveniji deluje od leta 2011, in v njem omenili tudi kmetijo Kos.

(<https://www.nasasuperhrana.si/clanek/namesto-v-trgovino-h-kmetu-po-zabojcek/>)

So eden izmed ponudnikov mesnin ter jedi registrirane blagovne znamke Mesnine krškopoljskega prašiča. Uradni logotip blagovne znamke Mesnine krškopoljskega prašiča je registriran od 8. 5. 2017.

(<https://www.krskopoljski-prasic.si/blagovna-znamka-mesnine-krskopoljskega-prasica/>)

Leta 2018 so sodelovali na prvem velikem festivalu kulinarike Zagorje ob žlici, ki ga je organizirala Občina Zagorje v sodelovanju z Gastrofuzijo in Delavskim domom Zagorje. Na tem festivalu so prejeli 1. nagrado - naslov Zlata žlica 2018.

(<https://zon.si/le-kdo-je-prejel-zlato-zlico/>)

24. avgusta in 17. novembra 2020 so na spletnem portalu *Ekologicen.si* objavili prispevka o partnerskem kmetijstvu, ki deluje pod okriljem Zavoda Ekologičen. Predstavili so ponudbo kmetije Kos: zabojčka sezonskih živil (malih zabojček za 8 evrov in veliki zabojček za 15 evrov). Zabojčke dostavljajo v Ljubljano in Domžale.

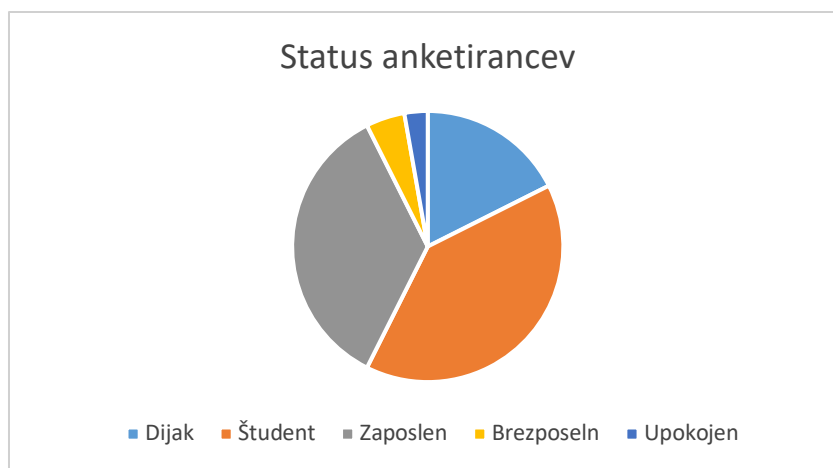
(<https://www.ekologicen.si/partnersko-kmetijstvo-siri-nabor-ekoloskih-kmetij/>)

5 Raziskovalne metode

5.1 Anketa

Na spletnem mestu *www.lka.si* smo od 20. 2. 2022 do 12. 3. 2022 zbirali odgovore na samostojno sestavljeno anketo. Vsebino ankete smo predstavili v nadaljevanju. Vprašalnik smo pošiljali direktno občanom občine Zagorje ob Savi prek formatov Facebook in Instagram v zasebna sporočila, da bi se tako izognili odgovorov občanov drugih občin. Tudi na uvodni strani smo anketirance opozorili, naj nadaljujejo le, če so občan občine Zagorje ob Savi.

Vseh klikov na anketo je bilo 175, ustreznih odgovorov na anketo 108 od tega delno izpolnjenih 5. Anketa je vsebovala 15 vprašanj, od tega je 1 vprašanje zajemalo opredelitev statusa. Od teh 108 anketirancev je bilo 19 (17,6%) dijakov, 43 (39,8%) študentov, 38 (35,2%) zaposlenih, 5 (4,6%) brezposelnih in 3 (2,8%) upokojeni.

Graf 2: Status anketirancev

Vir: Pograjc, 2022

5.2 Intervju

Na portalu *gov.si* smo poiskali seznam izvajalcev vključenih v nadzor ekološke pridelave in predelave na dan 1. 3. 2022. V tem seznamu smo poiskali vse izvajalce iz občine Zagorje ob Savi in jih 21. 3. 2022 kontaktirali prek pošte v fizični obliki. Od 54 kontaktiranih se jih je pozitivno odzvalo 9. Vprašalnik smo jim posredovali prek elektronske pošte.

Seznam izvajalcev vključenih v nadzor ekološke pridelave in predelave na dan 1. marec 2022. Dostopno na:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.gov.si%2Fassets%2Fministrstva%2FMKGP%2FPODROCJA%2FKMETIJSTVO%2FEkolosko_kmetovanje%2Fnadzorni_sistemi%2FStranke_marec-2022.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK

Vprašalnik:

Kdaj ste začeli z ekološkim kmetovanjem? Zakaj ste se odločili za ekološko kmetovanje in za pridobitev ekološkega certifikata?

Sta postopka za pridobitev in kontrolo ekološkega certifikata primerna?

Imate občutek, da ljudje dajejo pomen ekološkemu kmetijstvu? Lahko komentirate situacijo skozi čas?

Če prodajate svoje izdelke:

- Kako, kje in kdaj ste začeli s prodajo?
- Kako se je spreminjala količina in profil kupcev? So kupci iz naše občine ali od drugod?
- Kako, kje in kdaj sedaj prodajate svoje izdelke?

Ste zadovoljni s prodajo, bi si želeli večjo prepoznavnost?

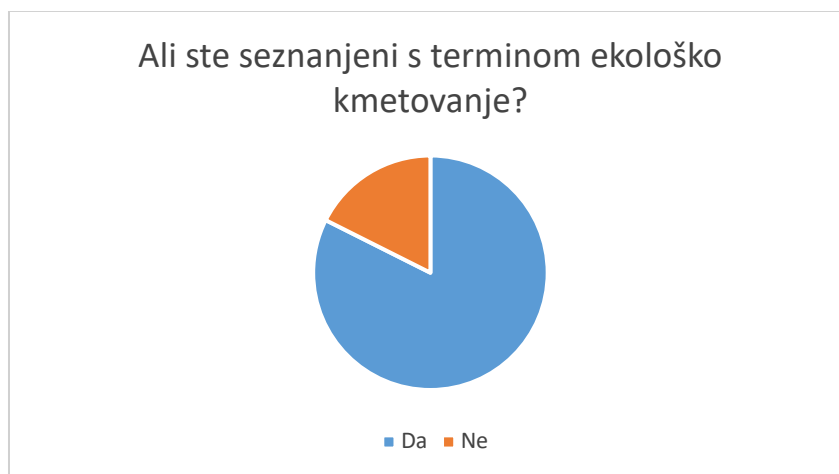
6 Rezultati in razprava

6.1 Anketa

V nadaljevanju smo predstavili vsebino vprašalnika in pridobljene odgovore.

Ali ste seznanjeni s terminom ekološko kmetovanje?

89 anketirancev je menilo, da so seznanjeni s terminom ekološko kmetovanje. To predstavlja 82,4% anketiranih. Ostalih 19 je menilo, da niso seznanjeni s terminom ekološko kmetovanje. To predstavlja 17,6% anketiranih.

Graf 3: Ali ste seznanjeni s terminom ekološko kmetovanje?
Vir: Pograjc, 2022

Kaj pomeni ekološko?

Graf 4: Kaj pomeni ekološko
Vir: Pograjc, 2022

38 (35,2%) anketirancev je na vprašanje, kaj pomeni ekološko, odgovorilo, da je to naravna pridelava brez dodanih kemikalij/umetnih snovi/fitofarmacevtskih sredstev/umetnih gnojil/GSO, 24 (22,3%) jih je odgovorilo, da je to kmetovanje, ki ne

škodi okolju, 17 (15,8%) jih je ekološko kmetijstvo označilo z besedo naravno, 4 (3,8%) so odgovorili, da je to kmetovanje, ki proizvede zdravo hrano, 3 (2,7%) so odgovorili, da ekološko pomeni domače, 16 (14,8%) jih je v odgovoru uporabilo kombinacije vseh do sedaj omenjenih odgovorov, 3 (2,7%) pa so odgovorili drugače (brez prisotnosti industrije, varno, distribuirano v okoliške trgovine). 3 (2,7%) odgovori so bili neveljavni.

Ali so oznake eko, bio in organsko sopomenke?

46 (43%) anketirancev je vedelo, da so oznake eko, bio in organsko sopomenke, 49 (45,8%) anketirancev je bilo mnenja, da te oznake niso sopomenke, in 12 (11,2%) se jih ni opredelilo, ali vedo ali ne vedo, ali so besede sopomenke.

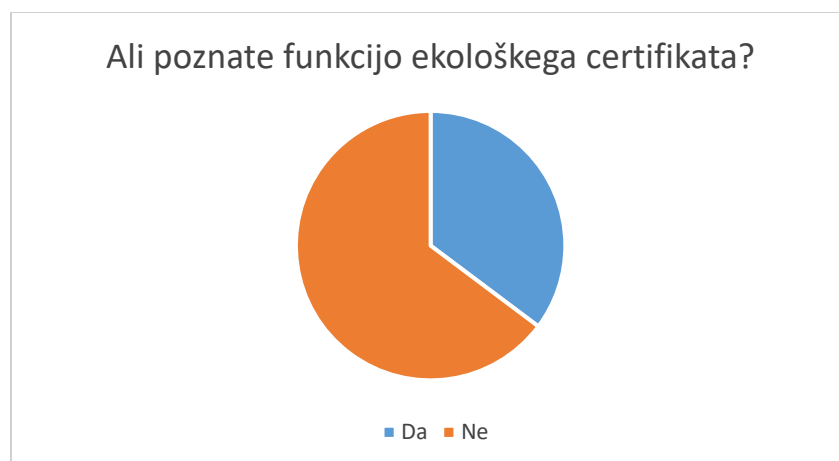

Graf 5: Ali so oznake eko, bio in organsko sopomenke?

Vir: Pograjc, 2022

Ali poznate funkcijo ekološkega certifikata?

37 (35,2%) anketirancev je menilo, da poznajo funkcijo ekološkega certifikata, 68 (64,8%) pa jih je menilo, da ne poznajo funkcije ekološkega certifikata.

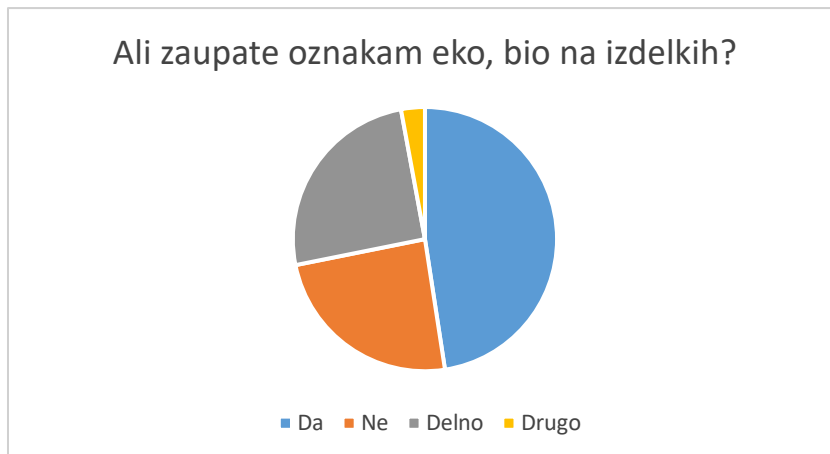

Graf 6: Ali poznate funkcijo ekološkega certifikata?

Vir: Pograjc, 2022

Ali zaupate oznakam eko, bio na izdelkih? Utemeljite.

49 (47,6%) anketirancev je zaupalo oznakam na izdelkih, 25 (24,3%) anketirancev oznakam ni zaupalo, 26 (25,2%) jim je zaupalo delno in 3 (2,9%) so bili neodločeni – se s tem niso obremenjevali oz. jim je bilo vseeno.

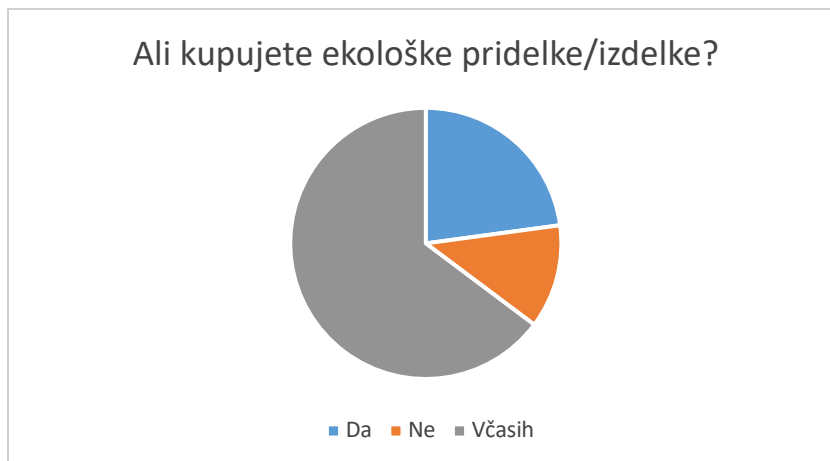

Graf 7: Ali zaupate oznakam eko, bio na izdelkih?

Vir: Pograjc, 2022

Ali kupujete ekološke pridelke/izdelke?

24 anketirancev (22,9%) je odgovorilo, da kupujejo ekološke pridelke, 13 (12,3%) jih ne kupuje ekoloških pridelkov in 68 (64,8%) jih te izdelke le včasih kupuje.

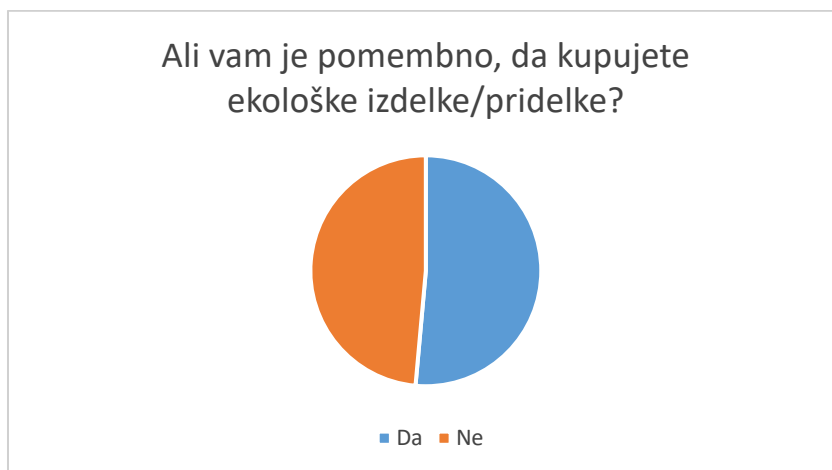

Graf 8: Ali kupujete ekološke pridelke/izdelke?

Vir: Pograjc, 2022

Ali vam je pomembno, da kupujete ekološke pridelke/izdelke?

54 (51,4%) anketirancem je pomembno, da kupujejo ekološke izdelke/pridelke, 51 (48,6%) anketirancem pa ni pomembno, ali kupujejo takšne izdelke.

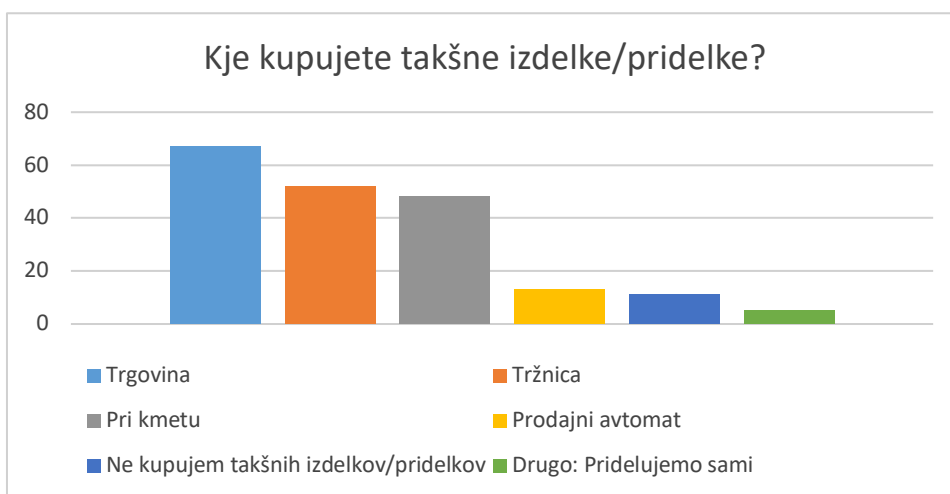

Graf 9: Ali vam je pomembno, da kupujete ekološke izdelke/pridelke?

Vir: Pograjc, 2022

Kje kupujete takšne pridelke/izdelke?

Največ anketirancev kupuje ekološke pridelke/izdelke v trgovini (67, to je 63,8%). Sledili sta prodaja na tržnici (52 – 49,5% anketirancev) in pri kmetu (48 – 45,7% anketirancev). 13 (12,4%) anketirancev kupuje ekološke izdelke in pridelke na prodajnem avtomatu, 11 (10,5%) jih ne kupuje takšnih izdelkov in 5 (6,7%) anketirancev takšne pridelke/izdelke pridelava/izdelava samostojno.

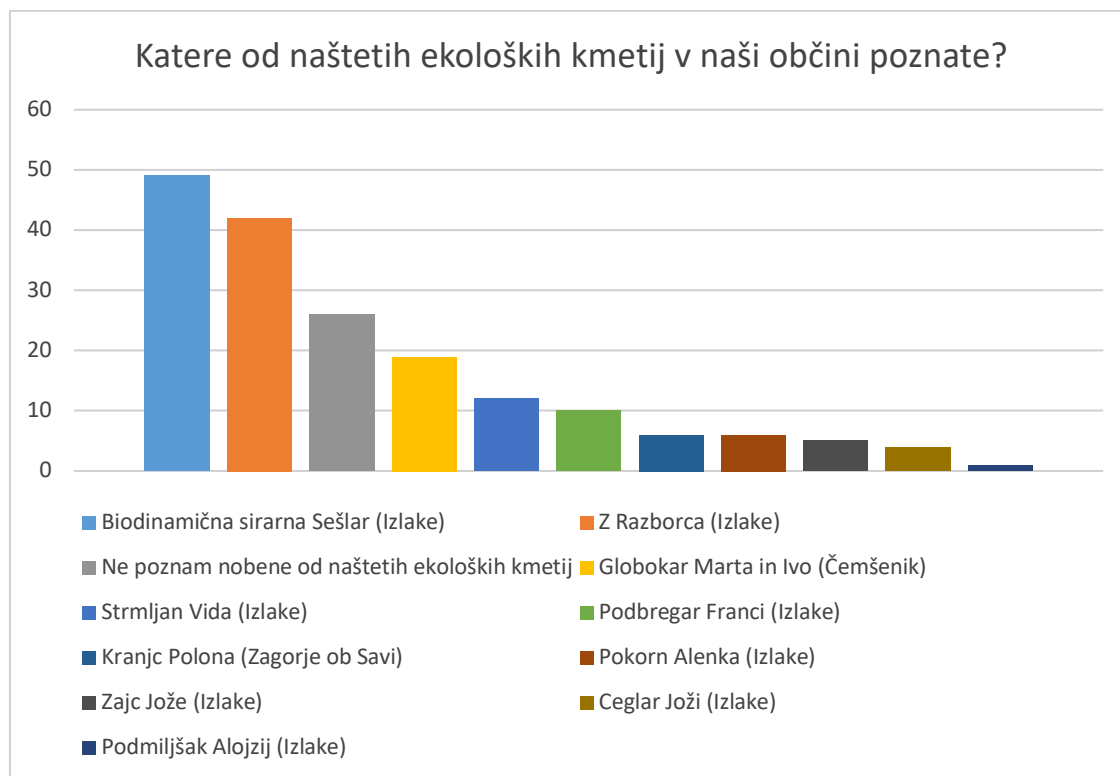

Graf 10: Kje kupujete takšne izdelke/pridelke?

Vir: Pograjc, 2022

Označite, katere od naštetih ekoloških kmetij v naši občini poznate.

49 (47,1%) anketiranih pozna Biodinamično sirarno Sešlar (Izlake), 42 (40,4%) ekološko kmetijo Z Razborca (Izlake), 26 (25%) jih ne pozna nobene od naštetih kmetij. 19 (18,3%) jih pozna kmetijo Globokar (Čemšenik), 12 (11,5%) kmetijo Strmljan (Izlake), 10 (9,6%) kmetijo Podbregar (Izlake), 6 (5,8%) kmetijo Kranjc (Zagorje ob Savi), 6 (5,8%) kmetijo Pokorn (Izlake), 5 (4,8%) kmetijo Zajc (Izlake), 4 (3,8%) kmetijo Ceglar (Izlake) in 1 (1%) kmetijo Podmiljšak (Izlake).

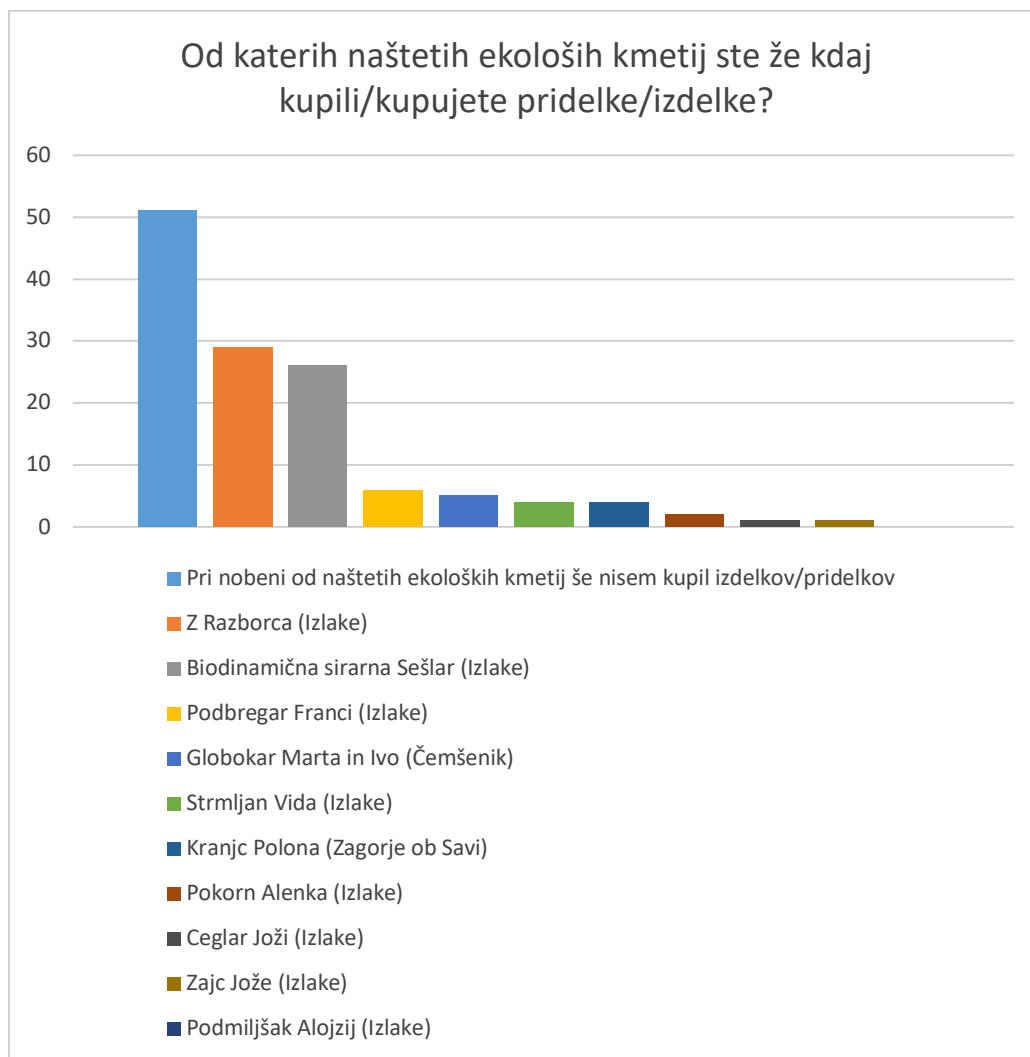

Graf 11: Katere od naštetih ekoloških kmetij v naši občini poznate?

Vir: Pograjc, 2022

Označite od katerih naštetih ekoloških kmetij ste že kdaj kupili/kupujete pridelke/izdelke.

51 (49%) anketirancev še ni kupovalo na naštetih kmetijah v naši občini. 29 (27,9%) jih je že kupovalo na kmetiji »Z Razborca«, 26 (25%) pa na Biodinamični sirarni Sešlar. 6 (5,8%) jih je že kupovalo na kmetiji Podbregar, 5 (4,8%) na kmetiji Globokar, 4 (3,8%) na kmetiji Strmljan, 4 (3,8%) na kmetiji Kranjc, 2 (1,9%) na kmetiji Pokorn, 1 (1%) na kmetiji Ceglar, 1 (1%) na kmetiji Zajc, nihče od anketiranih pa še ni kupoval na kmetiji Podmiljšak..

Graf 12: Od katerih naštetih ekoloških kmetij ste že kdaj kupili/kupujete pridelke/izdelke?
Vir: Pograjc, 2022

Če ste že kdaj pri kateri od ekoloških kmetij v naši občini kupili pridelke/izdelke, katere pridelke/izdelke ste kupili?

Največ vprašanih anketirancev 44 (42,7%) je na ekoloških kmetijah v naši občini že kupilo mlečne izdelke (jogurt, sir, sirotka, skuta, ...). 39 (37,9%) anketirancev takšnih izdelkov v naši občini še ni kupovalo. 31 (30,1%) jih je kupilo mleko, 27 (26,2%) jajca, 21 (20,4%) kruh, 16 (15,5%) meso, 12 (11,7%) suhomesnate izdelke, 12 (11,7%) zelenjavo, 11 (10,7%) pecivo, 10 (9,7%) sadje, 5 (4,9%) predelano sadje (marmelade, sokovi, ...), 5 (4,9%) alkoholne pijače (žganje, vino), 4 (3,9%) sadike, 1 (1%) žita in 1 (1%) med.

Graf 13: Če ste že kdaj pri kateri od ekoloških kmetij v naši občini kupili pridelke/izdelke, katere pridelke/izdelke ste kupili

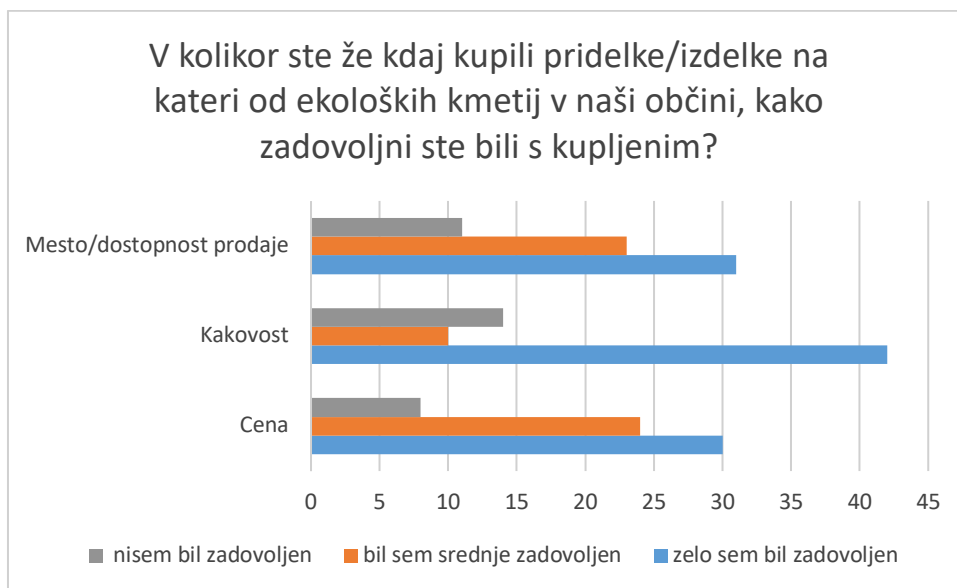
Vir: Pograjc, 2022

V kolikor ste že kdaj kupili pridelke/izdelke na kateri od ekoloških kmetij v naši občini, kako zadovoljni ste bili s kupljenim?

Zelo zadovoljnih z mestom prodaje je bilo 31 anketirancev, srednje zadovoljnih 23 in nezadovoljnih 11.

Zelo zadovoljnih s kakovostjo pridelkov/izdelkov je bilo 42 anketirancev, srednje zadovoljnih 10 in nezadovoljnih 14.

Zelo zadovoljnih s ceno pridelkov/izdelkov je bilo 30 anketirancev, srednje zadovoljnih 24 in nezadovoljnih 8.

Graf 14: V kolikor ste že kdaj kupili pridelke/izdelke na kateri od ekoloških kmetij v naši občini, kako zadovoljni ste bili s kupljenim

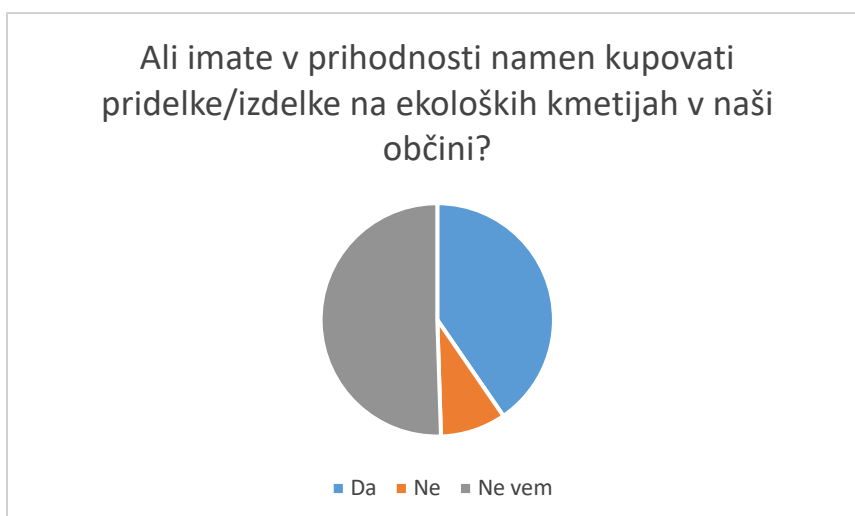
Vir: Pograjc, 2022

Ali imate izven naše občine priljubljeno ekološko kmetijo, pri kateri redno kupujete pridelke/izdelke?

5 anketirancev se je odzvalo pozitivno na to vprašanje, vendar niso navedli imen kmetij. En anketiranec je navedel kmetijo Konda, kjer kupuje sir in mleko, en anketiranec kmetijo Mehak in en anketiranec kmetijo Žabjek, pri kateri kupuje na ljubljanski tržnici. En anketiranec je navedel kmetijo iz Litije, pri kateri kupuje jagode in šparglje, vendar ne pozna imena kmetije.

Ali imate v prihodnosti namen kupovati pridelke/izdelke na ekoloških kmetijah v naši občini?

V prihodnosti ima namen kupovati pridelke/izdelke na ekoloških kmetijah v naši občini 40 (40,4%) anketirancev 9 (9,1%) jih nima namena in 50 (50,5%) je neodločenih.

Graf 15: Ali imate v prihodnosti namen kupovati pridelke/izdelke na ekoloških kmetijah v naši občini?

Vir: Pograjc, 2022

6.1.1 Poznavanje ekološkega kmetijstva

Pri prvem vprašanju *Ali ste seznanjeni s terminom ekološko kmetovanje?* je 82,4% vprašanih odgovorilo pozitivno, 17,6% pa negativno. Z naslednjimi tremi vprašanji (Kaj pomeni ekološko? Ali so oznake eko, bio in organsko sopomenke? Ali poznate funkcijo ekološkega certifikata?) smo preverili, ali so seznanjeni s terminom ekološko kmetovanje.

Iz odgovorov na drugo vprašanje *Kaj pomeni ekološko?* smo ocenili, da je 92,8% anketirancev seznanjenih s terminom ekološko kmetovanje, 7,2% anketirancev pa ne. Anketiranci, ki so seznanjeni s tem terminom, so na to vprašanje odgovorili z naslednjimi odgovori:

- naravna pridelava brez dodanih kemikalij/umetnih snovi/fitofarmacevtskih sredstev/umetnih gnojil/GSO,
- kmetovanje, ki ne škodi okolju,
- naravno kmetijstvo – predvidevamo, da pod besedo *naravno* anketiranci označujejo iste oznake, kot anketiranci, ki so na vprašanje odgovorili z odgovorom pod prvo alinejo, le da jih niso zapisali,
- kmetovanje, ki proizvede zdravo hrano,
- varno kmetovanje,
- kombinacije vseh do sedaj omenjenih odgovorov.

Anketiranci, ki niso seznanjeni s tem terminom, pa so na isto vprašanje odgovorili tako:

- brez prisotnosti industrije – naš komentar: tudi v industriji nastajajo ekološki proizvodi,
- distribuirano v okoliške trgovine – naš komentar: lokalno ni vedno ekološko, odgovor je premalo specifičen,
- domače – naš komentar: domače ni vedno ekološko, odgovor je premalo specifičen.

Pri tretjem vprašanju *Ali so oznake eko, bio in organsko sopomenke?* smo izvedeli, da 43% anketirancev ve, da so oznake sopomenke, 57% anketirancev tega ne ve. Pri četrtem vprašanju *Ali poznate funkcijo ekološkega certifikata?* smo izvedeli, da 35,2% anketirancev pozna funkcijo, 64,8% anketirancev pa ne pozna funkcije ekološkega certifikata.

S povprečjem odstotkov odgovorov iz teh treh vprašanj smo ugotovili, da je 56% anketirancev seznanjenih, 43% pa jih ni seznanjenih s terminom ekološko kmetijstvo. Tako smo ugotovili, da so se anketiranci napačno opredelili pri prvem vprašanju oz. so si vprašanje *Ali ste seznanjeni s terminom ekološko kmetovanje?* (82,4% vprašanih odgovorilo pozitivno, 17,6% pa negativno) razlagali drugače kot mi.

6.1.2 Kupovanje ekoloških živil

Pri petem vprašanju (*Ali zaupate oznakam eko, bio na izdelkih? Utemeljite.*) smo izvedeli, da le 47% anketiranih zaupa oznakam eko, bio na izdelkih. To stanje smo lahko povezali z nepoznavanjem funkcije ekološkega certifikata. Glede na nezaupanje tem oznakam bi lahko pričakovali enak odstotek pri šestem vprašanju (*Ali kupujete ekološke pridelke/izdelke?*), vendar je bil odstotek anketiranih, ki kupuje (22,9%) oz. včasih kupuje

(64,8%) ekološke izdelke višji od odstotka anketiranih, ki zaupa oznakam na ekoloških izdelkih. Tako lahko razberemo, da v naši občini ljudje kupujejo ekološko hrano večinoma priložnostno. Pri sedmem vprašanju (*Ali vam je pomembno, da kupujete ekološke pridelke/izdelke?*) smo izvedeli, da je dobri polovici vprašanih pomembno, slabi polovici pa ni pomembno, da kupujejo ekološke pridelke/izdelke. Ta odgovor sovпада z odstotkom vprašanih, ki zaupajo oznakam na ekoloških živilih. To pomeni, da je tistim, ki zaupajo oznakam na izdelkih, tudi pomembno kupovati takšne izdelke. Pri osmem vprašanju (*Kje kupujete takšne izdelke/pridelke?*) najbolj izstopajo kupovanje v trgovini, na tržnici in pri kmetu. Pri šestem in osmem vprašanju smo ponudili odgovor: *ne kupujem takšnih izdelkov/pridelkov*. Tako smo lahko preverili variabilnost odgovorov. Pri obeh vprašanjih je odstotek vprašanih, ki so izbrali ta odgovor, zelo podoben: 12,3% pri sedmem in 10,5% pri osmem vprašanju. Pri osmem vprašanju smo ponudili možnost odgovora *drugo*. Tako so lahko nekateri (1,7%), ki so pri sedmem vprašanju zanikali kupovanje ekoloških živil, pri osmem vprašanju pojasnili, da takšne izdelke pridelajo doma.

6.1.3 Poznavanje ekoloških kmetij občine Zagorje ob Savi

Iz vprašanj (deveto in deseto vprašanje) o ekoloških kmetijah v naši občini smo ugotovili, da sta med anketiranimi najbolj prepoznani Biodinamična sirarna Sešlar in ekološka kmetija »Z Razborca«. K večji prepoznavnosti zagotovo pripomorejo vse dejavnosti teh dveh kmetij, ki smo jih odkrili z raziskavo na spletu v četrtem poglavju tega dela:

- ekološke tržnice
- sejmi
- sodelovanje z OŠ Ivana Skvarče
- članki v revijah ...

Hipotezo 1, ki se glasi *Več kot 50% anketiranih občanov občine Zagorje ob Savi pozna vsaj eno ekološko kmetijo v naši občini Zagorje ob Savi*, smo lahko ovrgli na osnovi odgovorov na deveto vprašanje: *Označite, katere od naštetih ekoloških kmetij v naši občini poznate*. Nobene od šestnajstih navedenih kmetij ni prepoznalo več kot 52 anketirancev, kar je 50% vseh vprašanih. Največ anketirancev 49, kar je 47% vprašanih, je prepoznalo Biodinamično sirarno Sešlar. Druga najbolj prepoznana kmetija je bila Kmetija Kos »Z Razborca«. Prepoznalo jo je 42 anketiranih, kar predstavlja 40%. Pri naslednjem, desetem vprašanju (*Označite od katerih naštetih ekoloških kmetij ste že kdaj kupili/kupujete izdelke/pridelke*.) se je ponovno izkazalo, da sta ti dve kmetiji najbolj prepoznani. 29 anketirancev (28%) je že kupovalo izdelke/pridelke na kmetije »Z Razborca« in 26 anketirancev (25%) je že kupovalo izdelke/pridelke na Biodinamični sirarni Sešlar. Tako smo lahko potrdili hipotezo 3: Najbolj prepoznani ekološki kmetiji v Občini Zagorje ob Savi sta Biodinamična sirarna Sešlar in Kmetija Kos »Z Razborca«.

Pri enajstem vprašanju, ki se glasi *Če ste že kdaj pri kateri od ekoloških kmetij v naši občini kupili izdelke/pridelke, katere izdelke/pridelke ste kupili?*, so se za najbolj pogost odgovor izkazali mlečni izdelki, sledilo je mleko in nato jajca. Ponovno smo lahko preverili verodostojnost odgovorov z odgovorom: *Nisem še kupoval izdelkov/pridelkov na ekoloških kmetijah v naši občini*. Pri enajstem vprašanju se je pri tem vprašanju opredelilo 37,9% anketirancev, pri desetem vprašanju pa 49%, vendar je bil odgovor oblikovan drugače, in sicer: *Pri nobeni od naštetih ekoloških kmetij še nisem kupil izdelkov/pridelkov*. Zato je odstotek anketirancev lahko višji, morda so že kupovali

ekološka živila na ekološki kmetiji v naši občini, a ta kmetija ni bila ena izmed naštetih pri desetem vprašanju.

Pri dvanajstem vprašanju, ki se glasi *V kolikor ste že kdaj kupili izdelke/pridelke na kateri od ekoloških kmetij v naši občini, kako zadovoljni ste bili s kupljenim?* smo izvedeli, da so odgovori najbolj raznoliki pri kategoriji kakovost. V primerjavi z drugima dvema kategorijama (cena, mesto/dostopnost prodaje) se je pri tej kategoriji največ anketiranih opredelilo pri odgovoru zelo sem bil zadovoljen, vendar tudi pri odgovoru nisem bil zadovoljen. Pri kategorijah cena in mesto/dostopnost prodaje so se anketiranci pri vseh treh odgovorih (*zelo sem bil zadovoljen, bil sem srednje zadovoljen in nisem bil zadovoljen*) opredelili skoraj enako. Iz tega lahko razberemo, da imajo kupci različna pričakovanja glede kakovosti izdelkov in podobna pričakovanja glede cene in mesta prodaje.

Pri trinajstem, ki se glasi *Ali imate izven naše občine priljubljeno ekološko kmetije, pri kateri redno kupujete izdelke/pridelke?*, smo izvedeli, da velika večina (92%) nima priljubljenih kmetij zunaj občine.

Pri zadnjem, štirinajstem vprašanju, ki se glasi *Ali imate v prihodnosti namen kupovati izdelke/pridelke na ekoloških kmetijah v naši občini?*, smo preverili, ali se je stanje glede namena kupovanja ekoloških živil tekom reševanja ankete spremenilo. Pozitivno se je opredelilo 40,4% vprašanih, kar je 17,5% več vprašanih kot pri šestem vprašanju *Ali kupujete ekološke pridelke/izdelke?*. Negativno se je opredelilo 9,1% anketirancev, kar je 3,2% manj kot pri šestem vprašanju. Sklepamo lahko, da smo z anketo vzpodbudili razmišljanje o kupovanju ekoloških živil.

6.2 Intervju

V nadaljevanju smo povzeli odgovore kmetov, ki so se odzvali na naš vprašalnik. Celotne odgovore kmetov smo objavili v prilogi. Žal se na vprašalnik nista odzvali kmetiji Biodinamična sirarna Sešlar in Kmetija Kos »Z Razborca«.

Alenka Pokorn (28. 3. 2022)

Z ekološkim kmetovanjem so začeli leta 1999. Ko so prevzeli tetino kmetijo, so prenehali z uporabo herbicidov in insekticidov. Za gnojenje so začeli uporabljati le hlevski gnoj, začeli so pasti krave, koze in konje. Certifikat se jih zdi pomemben pri trženju, pri pridobivanju subvencij in pri promociji ekološkega kmetijstva. Postopka za pridobitev in kontrola ekološkega certifikata se jim zdita primerna. Menijo, da bi lahko bila kontrola za majhne kmetije, ki ne tržijo svojih izdelkov, na 2 ali na 3 leta. Imajo občutek, da ljudje dajejo vedno večji pomen ekološkemu kmetijstvu, vendar še vedno niso vsi pripravljeni dati več za boljšo kakovost. Menijo, da se je po začetnem zanosu povečevanje ekološke proizvodnje začelo ustavljati in da bi se morali država in občina bolj vključiti v promocijo in povečevanje ekološkega kmetijstva.

Joži Ceglar (29. 3. 2022)

Ekološki certifikat so pridobili leta 2002, vendar so že od samega začetka kmetovali ekološko. Ker so majhna kmetija, so mnenja, da bi lahko bila kontrola na vsaki 2 leti. Na Zvezo društev ekoloških kmetov Slovenije so že predali pobudo o tej ideji, vendar zaenkrat še niso prejel pozitivnega odgovora. So mnenja, da bi se moralo v Sloveniji

posvečati več pozornosti ekološki pridelavi in na sploh lastni pridelavi. Proizvajajo zgolj za domačo oskrbo, prodajajo le kamerunske ovce za nadaljnjo rejo. Kupcev imajo dovolj, kupci so iz različnih koncev Slovenije. V kolikor bi razmere dopuščale – časovno in ekonomsko – bi posvečali več pozornosti pridelavi in posledično tudi prodaji.

Katarina Hočevar (29. 3. 2022)

Z ekološkim kmetovanjem so pričeli pred 10 leti; pretežno zaradi subvencij in zaradi zavedanja trajnostne naravnosti oz. pridelave zdrave ekološke hrane zase in širšo družino. Menijo, da sta postopka za pridobitev in kontrolo ekološkega certifikata dovolj pogosta in učinkovita. So mnenja, da se z leti večja podpora ekološkemu kmetovanju, da je povpraševanja več in da ta celo presega ponudbo. Na domu prodajajo jabolka in žganje kupcem tako iz naše občine kot od drugod. S prodajo so zadovoljni, ne želijo si večje prepoznavnosti, da bi lahko prodali več, če bi pridelali večje količine.

Franc Golčnik (31. 3. 2022)

V postopek certificiranja so vstopili leta 2003. Certifikat so pridobili leta 2004. Ekološko kmetijstvo zagovarjajo že zaradi svojih prednikov, ki so že kmetovali na tak način – naravi prijazno, za ohranjanje zdrave in rodovitne zemlje. Menijo, da so postopki za vstop v kontrolo in pridobitev certifikata primerni. Menijo, da se ozaveščenost o ekološkem kmetijstvu med ljudmi povečuje. Stranke imajo v Izoli, v Šentjoštu, v Ljubljani, v Trbovljah ter v domači občini. Doma prodajajo goveje meso in suhe mesnine. Povpraševanja imajo glede na ponudbo preveč.

Ana Vrtačnik (3. 4. 2022)

Z ekološkim kmetovanjem so začeli leta 2004 zaradi želje po pridelavi zdrave hrane in ohranjanja narave. Menijo, da so postopki za vstop v kontrolo in pridobitev certifikata primerni. Menijo, da se je zanimanje za ekološko kmetovanje v obdobju njihovega ekološkega kmetovanja precej povečalo. Izpostavili so tudi dejstvo, da marsikdo izstopi iz ekološke kontrole. Prvič so svoje izdelke prodajali na 1. Zasavskem ekološkem sejmu, kjer so našli prve redne kupce. Ob sobotah prodajajo na zagorski tržnici, kjer se postopoma povečuje zanimanje za njihove izdelke. Načeloma prodajo vse svoje pridelke, vendar bi jim občasno prav prišlo več kupcev.

Alojzij Podmiljšak (3. 4. 2022)

Ekološko so začeli kmetovati leta 2000 zaradi želje po pridelavi bolj zdrave hrane in zaradi varovanja okolja. Postopki certificacije in kontrole se jim zdijo primerni. Menijo, da je kljub vse večji ozaveščenosti o ekološkem kmetijstvu, te med ljudmi še vedno premalo. Goveje meso prodajajo kmetijski zadrugi Šaleška dolina, ki ga tržijo za šole, vrtce in bolnišnice.

Teja Skočir (7. 4. 2022)

Kmetijo so kupili decembra leta 2019, leta 2020 so oddali vlogo za pristop k postopku ekološkega certificiranja. V letu 2021 so oddali zahteve za ukrep Ekološko kmetovanje. Sam nakup kmetije izviral iz želje po pridelavi/predelavi lastne kvalitetne hrane. Usmerili so se v živinorejo, pretežno v konjerejo in kozjerejo. Ti panogi sta zelo ekstenzivno naravnani. Osnovna krma je v celoti pridelana doma na kmetiji in potrebe po dodatkih

tako ni. Menijo, da sta postopka za pridobitev in kontrola ekološkega certifikata primerna, vendar bi si želeli več strokovnosti s strani kontrolorjev. Menijo, da se zavedanje o ekološkem kmetijstvu povečuje, vendar se hkrati povečujejo tudi nerealne predstave o ekološko pridelani hrani (vizualno popolna hrana po istih cenah kot neekološko pridelana hrana). Menijo, da je ozaveščenost med ljudmi povezana s stopnjo izobrazbe, s socialnim statusom, z dostopnostjo takšne hrane v trgovinah kamor zahajajo.

Maruša Pintar Udovč (4. 5. 2022)

Z ekološkim kmetovanjem so pričeli po opustitvi reje goveda in lastnem uvozu koz burske pasme v letu 1998 iz Avstrije. Odločitev za ekološko je bila povezana s tem, da že pred odločitvijo niso uporabljali umetnih gnoj. Nadalje je bilo povezano tudi s pridobitvijo subvencij ARSKTRP. Postopka za pridobitev in kontrola ekološkega certifikata sta po njihovem mnenju primerna. Menijo, da se ozaveščenost med ljudmi povečuje, seveda je to povezano s kupno močjo posameznika, saj so ekološki proizvodi dražji. Izpostavili so dejstvo, da ni velike razlike v ceni ekološke hrane kupljene pri kmetu in neekološke hrane kupljene v trgovini. V prvih letih so strankam prodajali meso, nato samo sorodnikom in prijateljem, zdaj ga večinoma porabljajo za lastne potrebe. Na leto prodajo kakšnega teleta za nadaljnjo rejo.

Gregor Bostič (5. 5. 2022)

Z ekološkim kmetijstvom so pričeli leta 2014, saj že prej niso uporabljali gnojil in fitofarmaceutskih sredstev. Edina ovira je bila izvedba paše, vendar so jo uspešno premostili. Postopka za certifikacijo in kontrolo se jim zdita primerna. Menijo, da tako mediji ne prikazujejo realne slike o količini ekoloških pridelovalnih površin – ljudem je predstavljeno dejstvo o čedalje več ekoloških površinah ne pa tudi to, da je večina teh površin travinje. Menijo, da bo trenutna situacija primorala kmete do ekološkega kmetovanja, saj se dražijo gnojila in fitofarmaceutska sredstva. Pridelkov ne prodajajo, ker so samooskrbna ekološka kmetija.

Večina ekoloških kmetov, ki so se odzvali na intervju, so z ekološkim kmetovanjem začeli med letoma 1999 in 2004. Za ekološko kmetovanje so se odločili zaradi želje po pridelovanju zdrave hrane brez uničevanja okolja in delno zaradi subvencij. Postopki za pridobitev ekološkega certifikata in kontrole se večini zdijo primerne. Manjši kmetje, ki pridelujejo zgolj zase, menijo, da bi bile kontrole lahko na 2 ali 3 leta, saj jim vsakoletne kontrole predstavljajo prevelik strošek.

So mnenja, da se ozaveščenost glede ekološkega kmetijstva med ljudmi povečuje. Primerjali so odzive ljudi, ko so vstopili v kontrolo ekološkega kmetijstva (15 – 20 let nazaj) in danes. Takrat je bilo to zelo neobičajno, danes pa je že zaželeno. Menimo, da je to posledica marketinga ekološkega kmetijstva, ki pa ima tudi negativne posledice. Ljudje si lahko zmotno predstavljajo, da so ekološki pridelki videti popolno, nimajo sledi zemlje (to je izpostavila tudi ena izmed intervjuvanih), kar seveda ni realno. Kmetje so izpostavili tudi problematiko cen ekoloških živil – nekateri kupci niso pripravljeni odšteti več denarja za ekološke izdelke, saj niso seznanjeni s stroški, ki jih ti izdelki zahtevajo. Izpostavljeno je bilo tudi dejstvo, da se gnojila in fitofarmaceutska sredstva, ki niso dovoljena v ekološki pridelavi, dražijo in bodo tudi drugi konvencionalni kmetje primorani začeti kmetovati ekološko.

Kljub kupcem, ki niso pripravljeni odšteti več za ekološke pridelke, pa so intervjuvani kmetje mnenja, da imajo zaenkrat dovolj povpraševanja oz. je povpraševanje večje od ponudbe. Tisti, ki prodajajo svoje izdelke, jih prodajajo tako kupcem iz domače občine kot kupcem iz ostalih delov Slovenije. Omenili so, da bi cene njihovih izdelkov lahko bile višje, kar pa je težko doseči.

Ekološki kmetje, ki so odgovarjali na naša vprašanja in svoje izdelke prodajajo,/so jih prodajali:

- na svojem domu,
- na Zagorski tržnici,
- na Zasavskem ekološkem sejmu (na podlagi zadnjega članka o tem sejmu, ki je bil objavljen leta 2016 na spletnem naslovu <https://www.zdruzenje-zekzz.si/node/109> sklepamo, da sejma ni več),
- kmetijski zadrugi Šaleška dolina - odkupujejo govedino z ekološkim certifikatom, tržijo ga za šole, vrtce in bolnišnice.

Iz zbranih podatkov smo lahko povzeli, da ekološki kmetje v občini Zagorje ob Savi nimajo premalo povpraševanja po njihovi ponudbi in tako smo lahko ovrgli hipotezo 2: V občini Zagorje ob Savi imajo ekološki kmetje problem premalo povpraševanja po njihovih izdelkih.

7 Zaključek

V diplomskem delu smo obravnavali prepoznavnost ekoloških kmetij občine Zagorje ob Savi. V ta namen smo najprej predstavili zgodovino ekološkega kmetijstva, načela ekološkega kmetijstva in postopek za vstop v ekološko kontrolo. Nato smo navedli ekološke kmetije v naši občini in za vsako izmed njih preverili, kako pogosto se pojavlja na spletu. Po ugotovljenem smo sklepali, da sta najbolj prepoznani ekološki kmetiji v naši občini Biodinamična sirarna Sešlar ter Kmetija Kos »Z Razborca«. Za nadaljnje raziskovanje smo uporabili anketo ter intervju. Z anketo smo anketirali občane občine Zagorje ob Savi glede ekološkega kmetijstva na sploh – želeli smo ugotoviti, kako so seznanjeni z ekološkim kmetijstvom, ali se poslužujejo kupovanja takšnih proizvodov. Nato smo jih anketirali glede ekoloških kmetij v naši občini – katere poznajo, ali kupujejo njihove izdelke/pridelke. Intervjuvali smo tudi ekološke kmete naše občine. Želeli smo izvedeti, zakaj in kdaj so vstopili v ekološko kontrolo, kakšno je njihovo mnenje glede ekološkega kmetijstva in kako se je situacija spreminjala skozi čas. Želeli smo izvedeti tudi, ali so njihovi kupci lokalni ter ali jih je dovolj.

Na začetku naloge smo postavili tri hipoteze in jih nato potrdili ali ovrgli. Prva se glasi: *Več kot 50% anketiranih občanov občine Zagorje ob Savi pozna vsaj eno ekološko kmetijo v občini Zagorje ob Savi.* To hipotezo smo ovrgli, saj se je v anketi izkazalo, da manj kot 50% anketiranih pozna vsaj eno od navedenih ekoloških kmetij. Druga hipoteza se glasi: *V občini Zagorje ob Savi imajo ekološki kmetje problem premalo povpraševanja po njihovih izdelkih.* To hipotezo smo ovrgli na osnovi odgovorov kmetov. Situacija večine kmetov, ki so se odzvali na vprašalnik je takšna, da včasih povpraševanje celo presega ponudbo. Tretja hipoteza se glasi: *Najbolj prepoznani ekološki kmetiji v Občini Zagorje ob Savi sta Biodinamična sirarna Sešlar in Kmetija Kos »Z Razborca«.* To hipotezo smo potrdili na osnovi ankete, v kateri sta se ti dve kmetiji nedvomno izkazali za najbolj prepoznani med anketiranimi. Potrdili smo jo lahko tudi na osnovi raziskavel pojavljanja ekoloških kmetij na spletu, kjer sta ti dve ekološki kmetiji ponovno izstopali.

Eden izmed namenov tega diplomskega dela je bil tudi ozaveščanje občanov občine Zagorje ob Savi o ekološkem kmetijstvu in o ekoloških kmetijah v naši občini. Upamo in verjamemo, da nam je to uspelo.

Rezultati raziskave bi se lahko izkazali za drugačne, če bi raziskavo izvedli ponovno. Vzorec anketiranih bi se lahko razlikoval od vzorca, ki smo ga uporabili mi. Na vprašalnik bi se lahko odzvali drugi ekološki kmetje, katerih situacija se razlikuje od situacije ekoloških kmetov, ki so sodelovali pri naši raziskavi. Skupek teh okoliščin bi lahko privedel do drugačnih rezultatov.

8 Viri in literatura

BAVEC Martina et al. 2001. Ekološko kmetijstvo. 1. natis. Ljubljana: Kmečki glas. ISBN 961-203-207-6

DELO. 2013. [Online]. Kdor ima zemljo, naj dela na njej, drugi pa v službo. [Povzeto: 30. maj. 2022; 15.14]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://old.delo.si/druzba/panorama/kdor-ima-zemljo-naj-dela-na-njej-drugi-pa-v-sluzbo.html>

DRUŠTVO REJCEV KRŠKOPOLJSKIH PRAŠIČEV. [Online]. Blagovna znamka Mesnine krškopoljskega prašiča. [Povzeto: 30. maj. 2022; 16.01]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.krskopoljski-prasic.si/blagovna-znamka-mesnine-krskopoljskega-prasica/>

EKOLOGIČEN. 2020 [Online]. Partnersko kmetijstvo širi nabor ekoloških kmetij. [Povzeto: 30. maj. 2022; 14.04]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.ekologicen.si/partnersko-kmetijstvo-siri-nabor-ekoloskih-kmetij/>

FACEBOOK. [Online]. Ekološka Biodinamična Kmetija Sešlar. [Povzeto: 29. maj. 2022; 21.57]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.facebook.com/Ekolo%C5%A1ka-Biodinami%C4%8Dna-Kmetija-Se%C5%A1lar-219815335621839/>

HECKMAN, J. 2006. A history of organic farming: Transitions from Sir Albert Howard's "War in the Soil" to USDA National Organic Program. [Online]. [Povzeto 29. mar. 2022; 20.49] Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.jstor.org/stable/44490474>

INFO SLOVENIJA. [Online]. Biodinamična kmetija in sirarna Sešlar, Izlake. [Povzeto: 29. maj. 2022; 21.53]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.info-slovenija.info/sl/imenik/kmetijske-dejavnosti/ekolosko-kmetijstvo/biodinamicna-kmetija-in-sirarna-seslar-izlake>

INŠTITUT KON-CERT. [Online]. Postopno do ekološke pridelave [Povzeto: 25. avgust 2022; 16.41]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.kon-cert.si/postopno-do-ekoloske-pridelave-.html>

INŠTITUT KON-CERT. [Online]. Zaščitni znaki [Povzeto: 25. avgust 2022; 18.23]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.kon-cert.si/zascitni-znaki.html>

INŠTITUT KON-CERT. [Online]. Zaščitni znaki [Povzeto: 26. avgust 2022; 09.56]. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.kon-cert.si/slike/Logotipi/bioodar_logo.jpg

INŠTITUT KON-CERT. [Online]. Zaščitni znaki [Povzeto: 26. avgust 2022; 09.58]. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.kon-cert.si/slike/Logotipi/BIO_logo.png

ISSUU. 2012. [Online]. 43. sejem Narava – zdravje. [Povzeto: 29. maj. 2022; 21.41]. Dostopno na spletnem naslovu: https://issuu.com/jurcek99/docs/oddihr1_okt_2012

IZLAKE KRAJEVNA SKUPNOST. 2015 [Online]. Zahvala sponzorjem miklavževanja. [Povzeto: 31. maj. 2022; 20.47]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.izlake.si/zahvala-sponzorjem-miklavzevanja/>

KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE. 2010. [Online]. Arhiv preteklih dogodkov in objav. [Povzeto: 31. maj. 2022; 22.51]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://lj.kgzs.si/dogodki-in-izobrazevanja-arhiv/ArtMID/1349/ArticleID/243>

LJ KZGS. 2011. [Online]. Uvajalni ekološki tečaj. [Povzeto: 29. maj. 2022; 20.31]. Dostopno na spletnem naslovu: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Flj.kgzs.si%2FPortals%2F1%2Fuvajalni_eko_2011%2C%252011.11.11.doc&wdOrigin=BROWSELINK

NAŠA SUPER HRANA. 2016. [Online]. Namesto v trgovino h kmetu po zabojček. [Povzeto: 30. maj. 2022; 15.39]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.nasasuperhrana.si/clanek/namesto-v-trgovino-h-kmetu-po-zabojcek/>

OŠ IVANA SKVARČE. 2015. [Online]. Poročilo: 4. samopostrežna malica (17.12. 2015). [Povzeto: 29. maj. 2022; 20.23]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.os-iskvarce.si/2015/12/24/porocilo-4-samopostrezna-malica-17-12-2015/>

OŠ IVANA SKVARČE. 2016. [Online]. Poročilo: 5. samopostrežna malica – petek, 22. januar 2016. [Povzeto: 30. maj. 2022; 15.47]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.os-iskvarce.si/2016/01/25/porocilo-5-samopostrezna-malica-petek-22-januar-2016/>

OŠ IVANA SKVARČE. 2016. [Online]. Poročilo: 8. samopostrežna malica (5.4.2016). [Povzeto: 31. maj. 2022; 21.48]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.os-iskvarce.si/2016/04/06/porocilo-8-samopostrezna-malica-5-4-2016/>

SŠ ZAGORJE. 2016. [Online]. SŠ Zagorje na Sejmu Altermed. [Povzeto: 29. maj. 2022; 20.51]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.sszagorje.si/2016/03/16/ss-zagorje-na-sejmu-altermed/>

Trendi in perspektive ekološkega kmetijstva s poudarkom na Sloveniji in Slovenski Istri. 2012. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: Vega. ISBN 978-961-92951-9-9

YOUTUBE. 2014. [Online]. Kmetija Kos. [Povzeto: 30. maj. 2022; 12.31]. Dostopno na spletnem naslovu: https://www.youtube.com/watch?v=E-vZge_JASY

ZA ZDRAVJE. 2010. [Online]. Umiritev in nabiranje moči za nov začetek. Dejavnosti Zveze društev Ajda. [Povzeto: 29. maj. 2022; 21.34]. Dostopno na spletnem naslovu: http://arhiv.zazdravje.net/content/NovicePDF/Novicke_SZZ_12_2010_web.pdf

ZAVOD AZ TURIZEM MARIBOR - POHORJE. 2015. [Online]. Poslovno poročilo in zaključni račun za leto 2014. [Povzeto: 29. maj. 2022; 21.10]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.visitmaribor.si/media/3041/letno-porocilo-zavoda-za-turizem-maribor-pohorje-2014.pdf>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Alenka Pokorn. [Povzeto: 31. maj. 2022; 22.59]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/36>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Ceglar. [Povzeto: 31. maj. 2022; 21.07]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/70>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Globokar. [Povzeto: 31. maj. 2022; 21.31]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/72>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Jože Zajc. [Povzeto: 31. maj. 2022; 21.58]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/90>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Kranjc Polona. [Povzeto: 31. maj. 2022; 22.22]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/50>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Podbregar Franci. [Povzeto: 31. maj. 2022; 22.44]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/39>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Podmiljšak. [Povzeto: 31. maj. 2022; 22.51]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/66>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Seme je vzkalilo. [Povzeto: 31. maj. 2022; 23.16]. Dostopno na spletnem naslovu: http://zekzz.izara.si/upload/09_2009_zbornik_10_obletnica.pdf

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Strmljan. [Povzeto: 17. avgust 2022; 16.05]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/69>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Vozelj Franc [Povzeto: 17. avgust 2022; 16.24]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/73>

ZDRAVO ŽIVLJENJE LUKOVICA. [Online]. Vrtačnik [Povzeto: 17. avgust 2022; 16.41]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/71>

ZDRUŽENJE-ZEKZZ. [Online]. Biodinamična sirarna Sešlar. [Povzeto: 29. maj. 2022; 20.07]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.zdruzenje-zekzz.si/node/63>

ZDRUŽENJE-ZEKZZ. [Online]. Z Razborca. [Povzeto: 30. maj. 2022; 12.12]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.zdruzenje-zekzz.si/node/64>

ZON. 2018. [Online]. Le kdo je prejel Zlato žlico? [Povzeto: 30. maj. 2022; 16.11]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://zon.si/le-kdo-je-prejel-zlato-zlico/>

24UR.COM. 2011 [Online]. Pridelano doma oskrbuje in navdušuje potrošnike. [Povzeto: 31. maj. 2022; 20.37]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/pridelano-doma-oskrbuje-in-navdusuje-potrosnike.html>

9 Priloge

Priloga A: Povabilo ekološkim kmetom za sodelovanje v raziskavi	1
Priloga B: Odgovori ekoloških kmetov na vprašalnik	2

Priloga A: Povabilo ekološkim kmetom za sodelovanje v raziskavi

Spoštovani!

Sem Petra Pograjc, študentka hortikulture na Šoli za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Višja strokovna šola. Letos pišem diplomsko nalogo z naslovom: Analiza prepoznavnosti ekoloških kmetij v občini Zagorje ob Savi. Zanima me, ali bi bili pripravljeni odgovoriti na nekaj vprašanj v povezavi z vašo ekološko kmetijo. Vprašanja bi se nanašala na začetke na vaši kmetiji, način prodaje izdelkov, količino kupcev, zadovoljstvom/nezadovoljstvom prodaje ipd. Prosim za povratno informacijo na:

- mail: petra.violina@gmail.com
- ali na tel.: 030 665 293

Že vnaprej hvala za odgovor in lep pozdrav,

Petra Pograjc

Priloga B: Odgovori ekoloških kmetov na vprašalnik

Alenka Pokorn (28. 3. 2022)

Kdaj ste začeli z ekološkim kmetovanjem? 1999

Zakaj ste se odločili za ekološko kmetovanje? Ko sva z možem prevzela tetino kmetijo, sva takoj ukinila vse strupe (herbicide, insekticide), začela uporabljati le hlevski gnoj in poslala krave, koze in konje na pašo. Ekološko kmetijstvo je bila za naju edina alternativa. In za pridobitev ekološkega certifikata? Certifikat se mi zdi pomemben pri trženju, pri pridobivanju subvencij in pri promociji ekološkega kmetijstva (dobra kontrola je v prid vsem ekološkim kmetom).

Sta postopka za pridobitev in kontrola ekološkega certifikata po vašem mnenju primerna? Postopka sta primerna. Moja pripomba: Kontrola na kmetijah, kjer ne tržimo oz. imamo vse pridelke le za samooskrbo in nimamo kritičnih točk (pridelava zelenjave, žit... za prodajo) in smo že dalj časa v kontroli brez pripomb in opozoril bi bila lahko enkrat na dve oz. tri leta, ne pa vsako leto.

Imate občutek, da ljudje dajejo pomen ekološkemu kmetijstvu? Imam občutek, da ljudje dajejo vedno večji poudarek ekološkemu kmetijstvu, vendar še vedno niso vsi pripravljeni dati več za boljšo kakovost.

Lahko komentirate situacijo skozi čas? Po začetnem zanosu se je povečevanje ekološke proizvodnje začelo ustavljati. Mislim, da bi se morala občina in država bolj vključiti v promocijo in povečevanje ekološkega kmetijstva.

Joži Ceglar (29. 3. 2022)

Odgovori:

- Začetek eko certificiranja leto 2002
- Zdrav način življenja predvsem za družino in prijatelje, pridelava vseskozi brez uporabe substicidov, popolnoma ekološka
- Glede na to, da imamo zelo majhno kmetijo in s tem ogromne stroške vezi certificiranja smo na zvezo ekoloških kmetov predali pobudo o dvoletnem eko pregledu, vendar za enkrat pozitivnega odgovora še ni
- Vsekakor je na miselnosti ljudi vezi ekološkega kmetovanja potrebno še veliko narediti. Sami smo mnenja, da bi morala celotna skupnost posvečati eko pridelavi in nasploh lastni pridelavi v Sloveniji več pozornosti. V teh razmerah razumemo, da bo vprašanje samooskrbe večkrat prisotno.

Prodaja:

- Proizvajamo zgolj za domačo oskrbo. Prodajamo samo kamerunske ovce za nadaljnjo rejo.
- Kupcev je trenutno zadosti in celotne Slovenije.
- V kolikor bi razmere dopuščale (da bi imeli dovolj časa in bi bilo tudi ekonomsko smiselno) bi sigurno posvečali več pozornosti pridelavi in posledično tudi prodaji.

Katarina Hočevar (29. 3. 2022)

Z ekološkim kmetovanjem smo pričeli pred 10 leti; največ zaradi finančne spodbude v okviru ukrepov skupne kmetijske politike (subvencije), pa tudi zaradi zavedanja trajnostne naravnosti oz. pridelave zdrave ekološke hrane zase in širšo družino.

Sta postopka za pridobitev in kontrola ekološkega certifikata po vašem mnenju primerna? Mislim, da sta – nadzor je dovolj pogost in učinkovit, da težko prihaja do zlorab.

Mislim, da se z leti večja podpora ekološkemu kmetovanju oz. je povpraševanja več – oz. povpraševanje celo presega ponudbo.

Če prodajate svoje izdelke:

- Kako, kje in kdaj ste začeli s prodajo? Že uveljavljen način iz preteklosti (prodaja jabolk in žganja na domu)
- Kako se je spreminjala količina in profil kupcev? So kupci iz naše občine ali iz drugje? Oboje
- Kako, kje in kdaj sedaj prodajate svoje izdelke? Izključno na kmetiji
- Ste zadovoljni s prodajo, bi si želeli večje prepoznavnosti? Ne, ne želimo si večje prepoznavnosti, ker bi lahko prodali več, če bi lahko pridelali večje količine.

Franc Golčnik (31. 3. 2022)

V postopek certificiranja sem vstopil leta 2003 in pridobil potrdilo o kontroli. In Certifikat prejel že leta 2004 in od takrat naprej še bol izpolnjujem smernice in način ekološkega kmetovanja. Na naši kmetiji so že starši kmetovali na naravi prijazen način z vstopom v Ekološko sem samo nadgradil njihov trud za ohranjanje zdrave in rodovitne zemlje. Mislim da so postopki za vstop v kontrolo in pridobitev certifikata primerni. Ko sem jaz vstopil v Ekološko so me ljudje in kmetje čudno gledal zdaj pa jih je kar nekaj že vključenih v kontrolo. Ljudje spoznavajo pomen doma na ekološki način pridelane hrane in se vračajo po naše izdelke. Goveje meso in suhe mesnine prodajamo že odkar jaz pomnim in imamo redne stranke ki vsakič pripeljejo še kako novo. Stranke imamo v Izoli in v Šentjoštu z okolico in Ljubljani v Trbovljah z okolico in seveda tudi v bližnji okolici. Prodajam doma in imamo vedno premalo da bi zadovoljili povpraševanje.

Ana Vrtačnik (3. 4. 2022)

Z ekološkim kmetovanjem smo začeli leta 2004. Želimo pridelati zase in tudi za druge čim bolj zdravo hrano, brez dodatnega zastrupljanja narave. S kontrolo smo kar zadovoljni. Zanimanje za ekološko kmetovanje se je v teh letih precej povečalo. Ko smo se mi odločili za ekološko, se je marsikdo nasmehnil, zdaj pa je drugače. Kljub razlikam pa marsikdo ekološko preneha kmetovati. Naša prva prodaja ekoloških pridelkov je bila na 1. Zasavskem ekološkem sejmu. Na njem smo našli prvega rednega kupca. S to družino še danes odlično sodelujemo. Z leti smo našli še nekaj strank. Prodajamo pa tudi ob sobotah na Zagorski tržnici, kjer se je počasi povečevalo zanimanje za naše pridelke. Občasno bi bila dobrodošla večja prodaja v glavnem pa vse prodam kar pridelamo. Težko pa je doseči cene, ki bi poplačale ves trud.

Alojzij Podmiljšak (3. 4. 2022)

Kmetovat ekološko začel 2000, Zaradi kvalitetnejše in bolj zdrave hrane, ter varovanju okolja. Certifikacija je primerna. Ljudje dajejo premajhen pomen ekološkemu kmetovanju, situacija se spreminja mislim, da na boljše. Prodajem goveje meso kmetijski zadrugi Šaleška dolina, so eni redkih, ki odkupujejo govedo z EKO certifikatom, tržijo ga pa za šole, vrtce in bolnišnice, Še vedno je problem imam pogodbo z zadrugo, cena je premalo višja cca. 10 %, kar je absolutno premalo, glede na razliko pri predelavi, je manjša in dražja.

Teja Skočir (7. 4. 2022)

Mi smo kmetijo šele kupili v dec 2019 in smo takoj v letu 2020 oddali vlogo za pristop k postopku ekološkega certificiranja. V letu 2021 smo ob zbirni vlogi tudi oddali zahteve za ukrep Ekološko kmetovanje. Sam nakup kmetije izviral iz želje po pridelavi/predelavi lastne kvalitetne hrane. Konvencionalno hrano lahko dobimo v vsakem supermarketu. Dobro, kvalitetno hrano pa ni tako preprosto in je povezano tudi s precejšnjimi stroški. Usmerili smo se v živinorejo in se ukvarja pretežno s konjerejo in kozjerejo. Ti panogi sta zelo ekstenzivno naravnani in osnovna krma je v celotni pridelana doma na kmetiji in potrebe po dodatkih tako rekoč ni. Ker hrano pridelujemo pretežno zase smo že ob samem nakupu vedeli, da bomo pazili kaj bomo in kako bomo pridelovali odločitev za ta postopek sploh ni bila težko. Oz. se sploh nismo ukvarjali z vprašanjem ali bodo ali ne bomo pridelovali na tak sonaraven, ekološki način. Če nam pa sam postopek certifikacije in nenazadnje tudi ukrep EK doprinese dodaten EUR je pa samo plus.

Sta postopka za pridobitev in kontrola ekološkega certifikata po vašem mnenju primerna? Da, vendar bi si želela bolj strokovne kontrolorje.

Ljudje so malo idealisti in nimajo pogleda iz obeh strani. Mnogi se ne zavedajo kaj to pomeni in imajo napačne predstave, ker jim je predstavljena zgolj ena plat. Mnogo bi si želeli doma pridelano solato, ki bi zrastle v zemlji, vendar bi morala biti brez sledi zemlje, brez morebitnih polžkov, in seveda po isti ceni kot tista iz trgovine. To vemo, da ne gre. Zavedanje ljudi o pomenu hrane se mi zdi, da je čedalje večji predvsem pri ljudeh z višjo izobrazbo ter tudi višjim socialnim statusom. Vendar je po mojem mnenju tudi to povezano z komoditeto. Če je na polici v trgovini kamor redno zahajajo, jo kupijo oz. če jo dostavijo na dom. Ti po navadi niti ne vprašajo za ceno. Žal je v Sloveniji vse preveč ljudi, ki si kvalitetno hrano težko privoščijo.

Gregor Bostič (5. 5. 2022)

Z ekološkim kmetijstvom sem pričel leta 2014, za ekološko sem se odločil, ker že prej nismo uporabljali gnojil in fitofarmacevtskih sredstev, edina ovira je bila izvedba paše, ko sem se uspel tudi to, ni bilo ovir za ekološko kmetovanje.

Sta postopka za pridobitev in kontrola ekološkega certifikata po vašem mnenju primerna? Postopka sta po moje primerna.

Ekološkemu kmetijstvo se sicer v medijih daje pomen, vendar so to bolj besede. Večina ekoloških kmetij v Sloveniji ima travinje, kar je pač logično pokosiš in dobiš še nekaj denarja. Da bi se v večji meri tudi ekološko obdelovale njive in vrtovi pa niti ni stimulacij, niti je na kmetijah enostavno premalo ljudi, tisti ki to počnejo pa počnejo za dušo. Najbrž

pa bo te zadeve sčasoma spremenila trenutna situacija in ne stimulacije za ekološko kmetovanje. Gnojila in goriva se dražijo, posledično se bo hrana in najbrž se bo komu splačalo ali pa bo celo nuja pridelovati hrano tudi ekološko. Izdelkov praktično ne prodajam, ker smo samooskrbna ekološka kmetija.